

ДОВІДНИК

КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО ВІДДІЛЕННЯ (НА БТР, БМП)

2015 р., Київ

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА	2
Обов'язки командира відділення	2
Як треба діяти під мінометним обстрілом	5
Розташування відділення на місці та в сторожовій охороні	11
Марш і похідна охорона	13
Оборонний бій	17
Наступальний бій	28
Наступ у населеному пункті	33
29 пунктів виживання в міському бою	39
Порядок організації несення служби на блокпосту	42
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА	48
Загальна будова БТР-70	48
Основи та правила стрільби	51
Спарені кулемети 14,5 мм крупнокаліберний Кулемет Владимилова Танковий КПВТ	54
7,62-мм Кулемет Калашникова танковий ПКТ	61
Приведення стрілецької зброї та озброєння БМ до нормального бою	63
Обслуговування стрілецької зброї та озброєння бойових машин	80
ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА	82
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ	84
ПІДГОТОВКА ЗІ ЗВ'ЯЗКУ	86
ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА	88

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

ОБОВ'ЯЗКИ КОМАНДИРА ВІДДІЛЕННЯ

Командир відділення в мирний і воєнний час відповідає за правильне несення служби рядовим складом відділення, виконання ним функціональних обов'язків, його індивідуальну підготовку, морально-психологічний стан, підтримання внутрішнього порядку, стан військової дисципліни у відділенні (екіпажі), стан і збереження озброєння, боєприпасів, техніки та іншого майна відділення.

Командир відділення підпорядковується командирі взводу і головному сержанту взводу і є прямим начальником для всього рядового складу відділення. У разі відсутності головного сержанта взводу виконує його обов'язки.

Командир відділення зобов'язаний:

- знати тактику дій відділення в різних видах бою, досконало володіти основними видами озброєння та військової техніки відділення (танка);
- стежити за наявністю і правильною експлуатацією, обслуговуванням і збереженням озброєння, техніки, спорядження, речового та іншого майна відділення;
- проводити з рядовим складом відділення (танка) заняття з бойової підготовки;
- з повагою ставитися до підлеглих, уживати заходів щодо згуртування військового колективу;
- стежити за зовнішнім виглядом підлеглих, виконання ними правил носіння військової форми одягу;
- знати військове звання, прізвище, ім'я та по-батькові, анкетні дані (дати народження рядового складу відділення (екіпажу), віросповідання, ділові якості, захоплення, рід занять перед військовою службою, родинний стан, адресу батьків (рідних), морально-психологічний стан та успіхи й недоліки у військовій службі);
- піклуватися про підлеглих, знати їхні потреби та порушувати перед командиром взводу та головним сержантом взводу

питання про їх задоволення, дбати про їхнє здоров'я, уживати заходів щодо його зміцнення, постійно вдосконалювати фізичну тренуваність рядового складу відділення;

- підтримувати постійну бойову готовність і високу злагодженість відділення для ведення бою, знати моральні і ділові якості своїх підлеглих;
- готувати відділення (екіпаж) у підготовці взводу до занять та навчань, забезпечити додержання заходів безпеки на заняттях, стрільбах, навчаннях, під час роботи з технікою та озброєнням;
- уміло командувати відділенням (екіпажем) у бою і наполегливо домагатися виконання поставленого завдання;
- підтримувати постійну бойову готовність і високу злагодженість відділення (екіпажу) для дій, знати моральні і ділові якості своїх підлеглих;
- бути для підлеглих прикладом активності, хоробрості, витривалості і розпорядливості, особливо у важкі хвилини бою, постійно піклуватися про своїх підлеглих, про забезпеченість їх усім необхідним для успішного ведення бою;
- уміло використовувати прилади спостереження, особисто вести спостереження за противником, сигналами командира взводу і діями сусідів; за наявності дублюючого пульта управління в необхідних випадках вести вогонь по цілях з озброєння БМП;
- постійно підтримувати засоби зв'язку справними, готовими до використання, уміти працювати на них, підтримувати стійкий зв'язок із командиром взводу;
- уміти робити вивірку і пристрілювання зброї, водити БМП (БТР), танк, автомобіль, вести влучний вогонь зі зброї відділення, озброєння БМП (БТР), танка, орієнтуватися на будь-якій місцевості, користуватися навігаційною апаратурою і топографічною картою, визначати положення цілей, наносити їх на карту (схему) вогню і передавати отримані дані командирів взводу;

- знати і утримувати в справному стані БМП (БТР), танк і озброєння, вчасно організовувати їх технічне обслуговування, а у разі пошкодження доповісти командирів взводу та організувати ремонт;
- стежити за розходом боєприпасів і пального, доповісти командирів взводу про використання 0,5 і 0,75 носимого (взимного) запасу боєприпасів і заправки пального, вживати заходів щодо їх поповнення;
- знати обов'язки заступника командира взводу, командира взводу і в разі необхідності виконувати їх;
- дотримуватися вимог чинного законодавства України і питань охорони державної таємниці;
- під час вибуття для виконання завдань залишати замість себе одного старшого солдата;
- залишаючись за головного сержанта взводу виконувати його обов'язки

В умовах бойових дій небезпечні такі обставини:

1. Самота: одинокий солдат – зручна жертва для снайпера і диверсанта.
2. Скупчення: безліч солдатів в одному місці – зручна групова ціль для потужної зброї.
3. Сусідство з боєприпасами: можуть вибухнути.
4. Сусідство з важливим об'єктом: можна постраждати у разі його бомбардування.
5. Відкритий простір: ніде сховатися у разі обстрілу.
6. Рідка зміна позицій: противник розвідує місце розташування і пристрілюється.
7. Повільне пересування: противник може наздогнати, випередити;
в повільно рухомий транспортний засіб легше вистрілити або кинути гранату.
8. Прямолінійні пересування, регулярність пересувань: противник може передбачити майбутнє місце розташування і влаштувати засідку.

ЯК ТРЕБА ДІЯТИ ПІД МІНОМЕТНИМ ОБСТРІЛОМ

У міномета є кілька особливостей, які треба знати обов'язково. По-перше, міна летить з дозвуковою швидкістю по крутій траєкторії. Це означає, що можна почути постріл і характерний свистячий звук від міни до її вибуху. Досвідчені бійці по звуку визначають, в який бік вона летить, наближається (звук змінюється від низьких частот до високих) або вже віддаляється при перельоті. У бойових умовах такі навички потрібно здобувати якомога швидше.

По-друге, міна вибухає при ударі об землю, і уламки розлітаються вгору і в сторони. Тому автомобіль або людина – дуже вразлива ціль. Якщо ж боєць в момент вибуху міни лежить, вірогідність попадання в нього осколками різко зменшується. Тому, почувши звук міни (або застережливий крик досвідченого товариша), негайно падайте на землю і втискайтесь в неї сильніше, закриваючи голову руками.

Уламки 82-мм міни – легкі. При вибуху трикілограмової міни утворюються 400-600 уламків. Будь-яка перешкода – цегла, дерево, бетонний стовп, – може непередбачувано змінити напрямок їхнього польоту. З цієї ж причини осколки міни погано пробивають більш-менш серйозні перешкоди. Кам'яна стіна, бруствер, мішок з піском, стовбур дерева, що впало, каска, бронезилет – все це може допомогти.

Якщо противник веде неприцільний обстріл по площі, то бажано не висовуватися хвилин 5-10, пакет для враження по квадрату зазвичай вистрілюється впродовж 60-80 хв..

Іноді мінометники випускають одну пристрілювальну міну (димову або запальну) в бік цілі і за місцем її розриву вводять поправки і включають швидкий вогонь всієї батареєю на поразку. Так після першого розриву у стороні є трохи часу знайти укриття і залагти.

З досвіду – з міномета обстрілюють «серіями»: 6-8 пострілів, пауза в кілька хвилин, потім знову 6-8 пострілів на добиття. Зазвичай таких серій буває не більш трьох. Можливий обстріл з одного, двох або трьох мінометів (три мінометних розрахунки входять до складу взводу).

Під час обстрілу навіть не думайте вставати. Лежіть там, де впали. Під час паузи можна оглянути місцевість, переміститися в щілину, яму, воронку. Чим нижче ви будете лежати, тим більше шансів пережити обстріл без наслідків. Окопи, бліндажі, споруди з бетонних блоків, міцні цегляні стіни – цілком надійний захист від міномета. Навіть у чистому полі можна знайти укриття.

Не дуже гарна ідея пересидіти обстріл у посадці або кущах. Підривач міни спрацює при ударі об гілки і вийде повітряний підрив міни, що збільшить зону ураження осколками.

В паузі будьте готові до початку наступної «серії» обстрілу, про наближення якої вас попередить все той же свистячий звук.

Основні правила виживання під час мінометного обстрілу:

1. Прислухайтеся до звуків, навчайся їх розпізнавати й аналізувати.
2. При обстрілі негайно падайте та притискайтесь до землі. Навчіться робити це до того, як міни почнуть падати – це у ваших інтересах.
4. Не забудьте відкрити рот, це врятує ваші барабанні перетинки.
5. Щоб не сталося, ні в якому разі не можна підніматися і тим більше вставати. Не намагайтеся втекти із зони обстрілу – міни і осколки все одно швидше вас. Дочекайтеся, поки не прозвучить, наприклад, 8-10 розривів, потім почекайте хоча б три хвилини, після чого швидко міняйте позицію і рухайтесь в укриття. Навіть якщо комусь поруч потрібна допомога – виявляйте її після обстрілу і в укритті, інакше допомога, швидше за все, скоро знадобиться і вам.
6. Використовуйте штучні і природні укриття і складки місцевості. Сховатися в них можна у перервах між серіями пострілів.
7. Пересувайтесь тільки поповзом. Якщо ви потрапили під обстріл у полі і перечекали його, покидайте зону обстрілу поповзом, щоб не бути поміченими і не викликати повторний обстріл.
8. Якщо ви перебуваєте в зоні, де можливий мінометний обстріл, не знімайте бронезилет і каску. Бронезилети третього або четвертого класу зупиняють мінометні оскільки цілком надійно.

9. Буває, що частина мін не розривається (м'який ґрунт, детонатор не спрацював) і стирчить хвостовиками із землі. Ні в якому разі їх не чіпайте. Вірогідність вибуху вкрай висока.
10. Копайте окопи і будуйте бліндажі з міцними перекриттями. Шляхи сполучень повинні бути зигзагоподібними. У разі потрапляння міни в траншею, розліт осколків буде обмежений тільки прямим сегментом.
11. Не соромтеся тренуватися і відпрацьовувати свої дії під час обстрілу заздалегідь. Пам'ятайте: важко у навчанні, легко в зоні ураження.
12. Якщо ви потрапили під мінометний обстріл під час маршу на «броні», пірнайте у всередину. Завдання водія БТР (мех. водія БМП) на повній швидкості вийти із зони вогню. Зупинившись і спішившись, ви перетворюєтеся в ідеальну, нерухому мішень для мінометів.
13. Тримайте під прицілом снайперів місця, а також місця, де може бути корегувальник мінометів. Це, як правило, руїни, високі будинки і дерева в зоні прямого бачення від вашого місця розташування, з яких відкривається гарний огляд місцевості. Людина з біноклем і рацією (телефоном) – ціль №1.

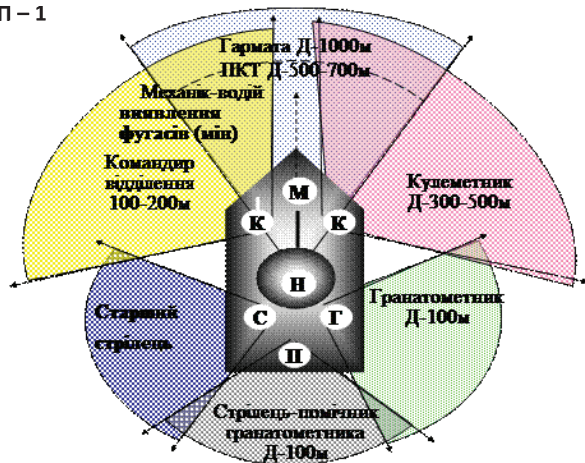
Як визначити, звідки стріляв міномет?

За характером воронки від снаряду або міни можна встановити, звідки велася стрілянина. Снаряд падає під кутом, а не строго вертикально, він розривається, перебуваючи як би на боці, тому воронка нерівномірна. Сторона, звернена до точки пострілу, буде більш пологою, ніж протилежна. Уламків у землі більше з того боку, звідки прилетів снаряд, так як більша частина снарядів з протилежного боку пішли в повітря при вибусі. Зазвичай після видалення пухкого ґрунту можна знайти слід снаряда в землі і визначити загальний напрямок стрільби.

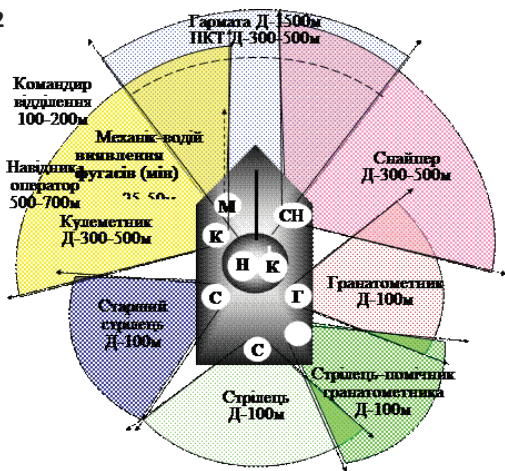
Визначити дальність до місця, звідки був зроблений постріл, можна набагато точніше, якщо визначити, який боєприпас утворив воронку. Вимірявши кут падіння снаряда, можна, користуючись таблицями для стрільби, визначити, з якою дальності здійсню-

вався постріл. Кут вимірюється так: обережно віддаляється розпушена вибухом земля, знаходиться центр її поглиблення (лунка). Береться палиця, яка кладеться на краю воронки, звільнені від насипаного вибухом ґрунту (так визначається площину ґрунту). Після цього посередині пологого схилу воронки (того, що з боку пострілу) вбивається кілок, який доходить до площини ґрунту. Таким чином, ми визначаємо усереднену точку дотику снаряда з ґрунтом, після чого від лунки до цієї точки проводимо пряму – найпростіше, накладаємо палицю або рейку, отримуючи «траєкторію» руху снаряда на останньому метрі польоту. Вимірявши кут падіння, ми можемо визначити кут вильоту, а, отже, дальність за таблицями для стрільби.

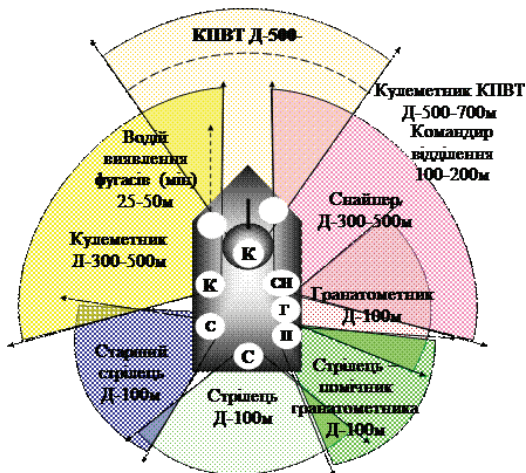
БМП – 1

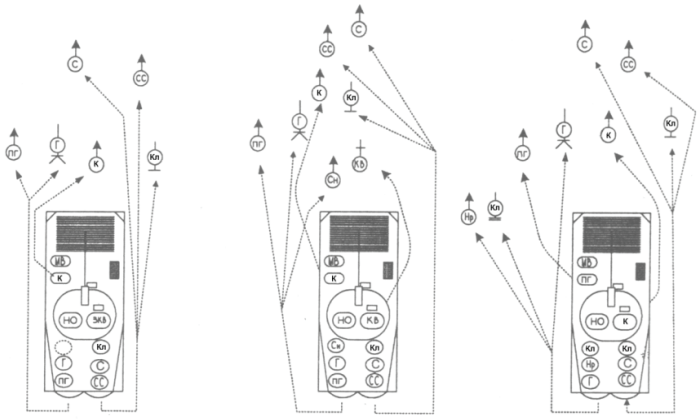

БМП – 2

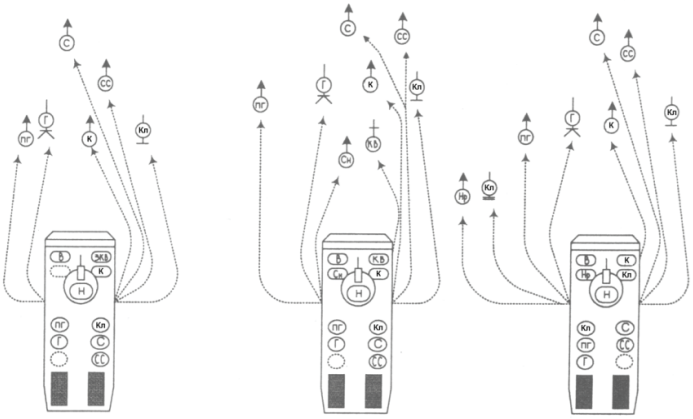

БТР

розміщення та розгортання мв на БМП-2 (варіант)

розміщення та розгортання мв на БТР (варіант)

РОЗТАШУВАННЯ ВІДДІЛЕННЯ НА МІСЦІ ТА В СТОРОЖОВІЙ ОХОРОНІ

Відділення на місці звичайно розташовується в складі взводу вздовж маршруту висування. БМП (БТР) розміщується в зазначеному командиром взводу місці (під кронами дерев, у яру, у радіолокаційній тіні від місцевих предметів). Відстань між БМП (БТР) повинна бути **25-50 м**, а на відкритій місцевості в умовах загрози застосування противником високоточної зброї – **100-150 м**. Особовий склад відділення розміщається поблизу своїх машин, відриває щілини, а за наявності часу влаштовує перекриття щілину або бліндаж. Для БМП (БТР) обладнується окоп або укриття з урахуванням захисту від високоточної і запальної зброї противника. Місце розміщення відділення ретельно маскується.

Під час розташування на місці відділення повинно перебувати в постійній готовності до відбиття нападу наземного і повітряного противника, знищення його диверсійно-розвідувальних груп.

Бойовий наказ на розташування командир взводу видає, як правило, усьому особовому складу взводу.

Командир відділення, отримавши завдання на розташування, перевіряє знання особовим складом порядку відбиття нападу наземного і повітряного противника, сигналів оповіщення, управління і взаємодії та порядку дій за ними й особисто керує обладнанням місця для розміщення особового складу, окопу або укриття для БМП (БТР), маскуванням і технічним обслуговуванням озброєння і бойової машини.

Під час технічного обслуговування в першу чергу дозাপравлюється БМП (БТР) і поповнюється боеприпасами, а потім проводяться перевірка озброєння, механізмів і приладів, їхня вивірка, регулювання, змащування й усунення виявлених несправностей. Про проведену роботу і готовність відділення командир відділення доповідає командирі взводу.

Сторожова охорона організується під час розташування підрозділу на місці із завданням не допустити проникнення розвідки противника до підрозділів, що охороняються; своєчасно виявити появу наземного противника, попередити про нього підрозділи, що

охороняються, й у випадку нападу противника завзято обороняти позицію, яка займається. Відділення може діяти як сторожовий пост від батальйону під час його розташування на місці або від роти, що діє в сторожовій заставі.

Під час дій у сторожовій охороні взводу вказується рубіж **до 2 км**. На цьому рубежі взвод обладнає опорний пункт, з якого вогнем перекривається весь простір перед зазначеним рубежем. Опорний пункт механізованого взводу будується на більш широкому фронті на основі бойових позицій відділень.

У кожному відділенні організується спостереження. На найбільш імовірному напрямку дій противника може бути виставлений сторожовий пост.

Для огляду місцевості в міжпозиційному просторі між позиціями відділень і на відкриті фланги висилаються парні патрульні, а на приховані підступи, у тому числі й удень, для своєчасного виявлення противника виставляються секрети і встановлюються сигнальні міни, а також виставляється пост радіолокаційного спостереження.

Патрульними призначаються два солдати, один з них призначається старшим. Патрульні несуть службу вночі або у встановлений період часу безперервно: одна пара замінює іншу. **Секрет** виставляється від сторожової застави на відстані **до 400 м** у складі бойової групи. Сторожовому посту в складі відділення вказується позиція на відстані **до 1500 м** від підрозділу, що охороняється. Сторожовий пост в складі бойової групи виставляється на віддаленні підтримки вогнем БМП (БТР) сторожової застави.

Командир відділення (старший групи), отримавши завдання, усвідомлює його, займає позицію, виставляє одного-двох спостерігачів; визначає основні й запасні вогневі позиції БМП (БТР), вогневих засобів, місця для стрільби стрільців; віддає бойовий наказ; організує систему вогню, інженерне обладнання, маскування позиції; визначає порядок несення служби.

старший бойової групи вказує основні й запасні вогневі позиції (місця для стрільби); послідовність їхнього обладнання і зміни в ході бою; основний і додатковий сектори обстрілу з кожної позиції.

Сторожовий пост несе службу, як правило, протягом доби. Поодиноких солдатів і дрібні групи противника сторожовий пост захоплює в полон або знищує вогнем і доповідає про це командир, який виставив пост. При підході до позиції сторожового посту переважаючих сил противника відділення сміливо вступає в бій і стійко утримує позицію, що займається, до підходу підрозділу, який охороняється, або до одержання наказу на відхід.

У разі необхідності на найбільш загрозовілі напрямки командир відділення висилає піших патрульних або виставляє секрет у складі двох-трьох чоловік.

Патрульним вказуються маршрут руху, завдання, порядок несення служби, дій у разі виявлення противника і перепустка. Поодиноких солдатів противника вони захоплюють у полон або знищують. У разі виявлення противника старший патрульний організує спостереження за його діями і негайно доповідає про це командир відділення.

Під час виставлення секрету йому вказуються склад, завдання, місце, порядок несення служби, підтримання зв'язку, зміни і перепустка. Секрет приховано займає, обладнує зазначене місце та веде безперервне спостереження за противником і місцевістю. Він нікого не затримує і не опитує. Про появу поодиноких солдатів (цивільних осіб) і груп противника старший секрет доповідає командир, який виставив секрет. У разі нападу противника на секрет він відкриває вогонь і відходить, продовжуючи вести спостереження.

МАРШ І ПОХІДНА ОХОРОНА

Механізований взвод (механізоване відділення) на марші

Марш – це організоване пересування підрозділів в колонах по дорогах та колонних шляхах з метою своєчасного виходу в призначений район або вказаний рубіж.

Командирам малих колон треба враховувати деякі важливі моменти.

1. При найменшій підозрі на засідку висилається розвідувальний дозор.

2. При виявленні передовим розіздозором заваленої ділянки дороги малій колоні слід якнайшвидше «відкотитися» назад, в те місце, де можна сховатися за укриттями.
3. Якщо при обстрілі машина не потрапила в зону ураження, а вогонь противника сильний і щільний, таку машину доцільно залишити там, де вона є, і не висуватися на ній в зону ураження.
4. БТР(БМП) в малій колоні ніколи не використовується в командирських цілях. Командир знаходиться тільки на відкритій машині посередині колони. БТР(БМП) противник намагається підбити її на перших секундах нападу. Чому? Тому що в БТР(БМП) зазвичай знаходиться командний склад і бойова машина з більш потужним озброєнням представляє для противника найбільшу небезпеку. До того ж, в БТР (БМП) знаходиться потужна рація – противник про це теж знає і постарается позбавити вас зв'язку.
5. При неприбутті колони на кінцевий пункт в призначений графіком руху час органівуються пошуково-рятувальні заходи.

Похідна охорона

Взвод на марші може призначатися в головну (бокову, тильну) похідну, а іноді в нерухому бокову застави або головний (тильний) дозор із завданням виключити раптовий напад противника на колону, що охороняють, забезпечити їй вигідні умови для вступу в бій і не допустити до неї наземної розвідки противника.

Механізований взвод (відділення) у похідній охороні

Взвод на марші може призначатися в головну (бокову, тильну) похідну, а іноді і в нерухому бокову заставу або головний (тильний) дозор із завданням виключити раптовий напад противника на колону, що охороняють, забезпечити їй вигідні умови для вступу в бій і не допустити проникнення до неї наземної розвідки противника. Взводу можуть надаватися засоби посилення.

Для безпосередньої охорони, а також для огляду місцевості від головної (бокової) похідної застави (головного дозору) в напрямку руху, а від головних сил батальйону (нерухомої бокової застави) в сторони флангів, яким загрожують (на напрямки, яким загрожують), може висилатися дозорне відділення (танк) на віддалення, яке забезпечує спостереження за ним і підтримку його вогнем

У головній (боковій, тильній) похідній заставі (головному, тильному дозорі) організовується спостереження за наземним і повітряним противником, призначається спостерігач для прийому сигналів від дозорного відділення (танка) і підтримується постійна готовність до зустрічі з противником

Дозорне відділення просувається в указаному йому напрямку стрибками від укриття до укриття, ведучи спостереження за прилеглою місцевістю Закриті ділянки місцевості, окремі будови, узлісся, входи в ущелини і тунелі, де можливе приховане розташування противника і раптовий його напад із засад, а також вузька проходи, мости та інші об'єкти воно оглядає і при необхідності позначає попереджувальними знаками. Про все виявлене на шляху руху і про зустріч а противником командир дозорного відділення негайно доповідає командирю, який його вислав.

Дрібні групи противника головна похідна застава (головний дозор, дозорне відділення), як правило, знищує, а зразки озброєння, топографічні карти та інші документи захоплює і продовжує виконувати завдання. При зустрічі з переважаючим за силою противником вона діє залежно від обстановки: раптовим вогнем з вигідної позиції та рішучою атакою знищує його, а якщо своїми силами головна похідна ааства не в змозі знищити противника, вона стійко утримує позицію, яку займає, та забезпечує розгортання і вступ у бій колони, яку охороняє.

Взвод, призначений у **бокову похідну заставу**, прямує на рівні голови колони, яку охороняє, на встановленому командиром віддаленні.

Дрібні групи противника, що опинилися на фланзі колони, яку охороняють, бокова похідна застава знищує і продовжує виконувати завдання. При загрозі нападу переважаючих сил вона займає вигідну позицію і не допускає раптового нападу противника на колону, що охороняють, з флангу.

Взвод, призначений в **тильну похідну заставу**, прямує за колоною, яку охороняє, на встановленій командиром дистанції.

Дрібні групи противника тильна похідна застава знищує, діючи із вогневих засад. При загрозі виходу переважаючих сил проти-

вника до колони, яка охороняється, вона займає вигідну позицію і вогнем всіх засобів наносить ураження противнику, затримує його і не допускає нападу на колону, яка охороняється.

Для затримки просування противника командир взводу за наказом командира, який вислав заставу, організовує зруйнування переправ, мостів та доріг, улаштування завалів та встановлення мінно-вибухових загороджень

Під час привалу і розташування колони, яку охороняють, на відпочинок головна (бокова, тильна) похідна застава (головний, тильний дозор, дозорне відділення, танк), зайнявши вигідну позицію, продовжує виконувати завдання, діючи як сторожова охорона. Похідна застава (дозор, дозорне відділення) зупиняється та відновлює рух за командою (сигналом) командира колони, яку охороняють.

Дозорне відділення пересувається від одного зручного для спостереження пункту до іншого з підвищеною швидкістю, не затримуючи рух підрозділу, від якого воно вислане. На шляху руху ретельно оглядається місцевість та місцеві предмети, особливо місця, де можливе потайне розташування противника і його раптовий напад із засад.

Якщо розвідка будь-якого об'єкта з машини утруднена, командир, відділення висилає піших дозорних (двох-трьох солдатів), признаючи одного з них старшим, а командир танка – одного із членів екіпажу. Машина при цьому розташовується в укритті. Особовий склад, що залишився в ній, веде спостереження за діями дозорних та оточуючою місцевістю в готовності підтримати їх вогнем. Пінії дозорні під час огляду об'єкта діють **на** відстані 20—30 м один від одного. Під час безпосереднього огляду об'єкта одним дозорним другий (інші) повинен бути в готовності підтримати його вогнем із своєї зброї.

Огляд населеного пункту починається під час підходу до нього. Особливу увагу звертають на окремі будови, насадження і ті місця, звідки противник може вести враження і де може розташовуватися його охорона (засідка).

Під час підходу до лісу, передусім, оглядається узлісся, а під час руху в лісі – входи в яри, лощини і виходи з них, гатки, мости та інші місця, де можливі засади противника.

Вночі для спостереження використовуються прилади нічного бачення. Крім того, дозорне відділення (дозорні) періодично зупиняється, щоб встановити наявність противника шляхом підслухування.

Якщо противник не виявлений, командир дозорного відділення доповідає про це по радіо або подає сигнал «Шлях вільний» і продовжує виконувати завдання. Виявивши противника, він доповідає про це і, діючи потай, продовжує спостереження. При раптовій зустрічі з противником дозорне відділення (танк, дозорні) відкриває по ньому вогонь, обходить його і продовжує виконувати поставлене завдання. Виявивши підхід дрібної групи (одиначної машини) противника, дозорне відділення за вказівкою командира взводу **може** влаштувати засаду.

ОБОРОННИЙ БІЙ

Оборонний бій механізованого взводу (відділення)

Оборона здійснюється з метою відбити наступ переважаючих сил противника, завдати йому максимальних втрат, утримати позиції, що займаються, і створити сприятливі умови для наступальних дій. Різновидом оборони є бій в оточенні.

Перехід до оборони може здійснюватися в різних умовах обстановки. У більшості випадків підрозділи будуть переходити до оборони й організовувати її в ході бою під вогнем противника в умовах безпосереднього зіткнення з ним. В інших випадках, коли противник перебуватиме на значному віддаленні, перехід до оборони буде здійснюватися завчасно, в умовах відсутності зіткнення з ним.

Під час переходу до оборони **в умовах безпосереднього зіткнення з противником** підрозділи будуть змушені в ході бою захоплювати вигідні рубежі і під вогнем противника проводити всі роботи, пов'язані з організацією оборони. Трудність і складність такого переходу до оборони полягає в тому, що треба продовжувати

бій і водночас вибирати позицію, обладнувати її в інженерному відношенні, ставити завдання підлеглим, організовувати систему вогню і взаємодію.

Під час організації оборони **в умовах відсутності зіткнення з противником** є можливість більш ретельно вивчити підступи до оборони з боку противника, визначити побудову системи вогню, більш повно обладнати позицію в інженерному відношенні, встановити загородження перед переднім краєм, у разі потреби зробити розчищення секторів обстрілу та виконати інші роботи.

Взвод (відділення) не має права залишати опорний пункт (позицію), який займає, і відходити без наказу командира роти (взводу).

Відділення в обороні, як правило, діє у складі взводу, при цьому може перебувати в резерві, діяти в складі бойової охорони, призначатися в складі взводу в бойовий розвідувальний дозор і вогневу засідку, входити в броньову групу батальйону. Крім того, під час виходу з бою і відходу, виходу з оточення відділення може діяти в складі підрозділів прикриття, механізоване відділення на бойових машинах піхоти в складі взводу – у заслонах.

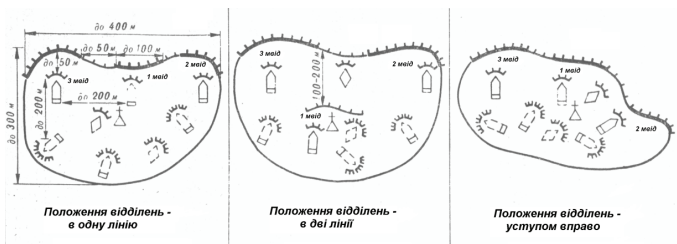
Відділення в складі взводу **першого ешелону** роти виконує завдання з нанесення противнику втрат у живій силі й техніці вогнем штатних і доданих засобів у взаємодії із сусідами, відбиття його атаки й утримання позиції, що займається.

Відділення в складі взводу **другого ешелону** роти бере участь у підтримці вогнем взводів першого ешелону, знищенні живої сили та бойової техніки, що прорвалися до опорного пункту роти, відбитті атак противника й утриманні опорного пункту, що займається.

Відділення в складі механізованого взводу, який призначений у резерв батальйону, займає позицію в опорному пункті взводу і перебуває в готовності до відбиття атаки противника, що вклинився в оборону, та диверсійно-розвідувальних груп, що діють у глибині району оборони батальйону, посилення (заміни) підрозділів першого ешелону і до рішення інших раптово виниклих завдань.

Механізованому відділенню (БМП, БТР й іншим вогневим засобам) вказується бойова (вогнева) позиція.

Бойовий порядок механізованого взводу залежно від поставленого завдання й умов місцевості будується в одну або дві лінії і, як правило, складається з бойових порядків механізованих відділень, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу. У деяких випадках у взводі може створюватися група бойових машин.

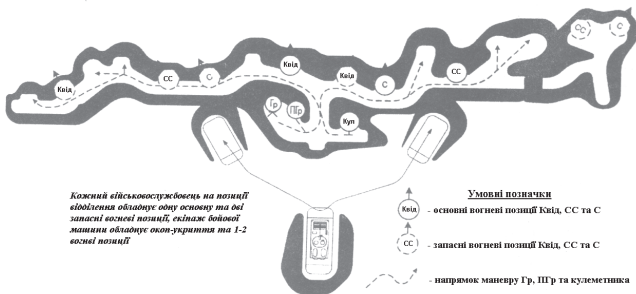
Бойовий порядок механізованого взводу в обороні

Група управління і вогневої підтримки призначена для управління підрозділами і вогнем у ході бою, нанесення ураження живій силі та броньованим машинам противника, а також для рішення раптово виниклих вогневих завдань. До її складу входять командир взводу, розрахунок кулемета, снайпер. Крім цього, можуть входити додані вогневі засоби, зв'язківці та спостерігачі, які призначаються від механізованих відділень.

Група бойових машин призначена для підтримки бою механізованих відділень, підвищення стійкості й активності оборони діями на задалегідь обраних вогневих рубежах. Діями групи бойових машин управляє командир взводу через свого заступника.

Взвод обороняє опорний пункт **до 400 м** по фронті і **до 300 м** у глибину. Механізоване відділення обороняє позицію **до 100 м** по

фронту, на якій обладнуються основні й запасні (тимчасові) позиції для вогневих засобів, що дає можливість разом із сусідніми відділеннями знищувати противника вогнем перед фронтом і на флангах опорного пункту взводу. Проміжки між позиціями відділень в опорному пункті взводу – **до 50 м**. Вони повинні бути під безперервним спостереженням, прикриватися вогнем і загородженнями.

Бойовий порядок механізованого відділення в обороні (варіант)

По всьому фронту опорного пункту механізованого взводу може відриватися суцільна траншея, що з'єднує окопи (позиції) відділень. Від траншеї відривається хід сполучення до окопів для БМП (БТР) і в глибину оборони до наступної траншеї. В опорному пункті обладнуються укриття для особового складу.

Траншеї, окопи і хід сполучення повинні з'єднувати основні й запасні вогневі позиції та забезпечувати ведення флангового і перехресного вогню, прихований маневр і розосередження вогневих засобів, а хід сполучення, крім того, – ведення бою з противником, що вклинився в оборону, створення кругової оборони, евакуації поранених, подачу боєприпасів і продовольства (доставку їжі). Прямолінійне створення траншеї і ходу сполучення не допускається.

Під час побудови бойового порядку взводу у дві лінії в опорних пунктах взводів, розташованих на найбільш імовірному напрямку наступу противника, позиція одного з відділень взводу з метою посилення стійкості оборони може обладнуватися в глибині опорного пункту (на другій лінії) за **100-200 м** від першої траншеї. БМП (БТР) в опорному пункті взводу розташовуються по фронту з інтервалом **до 200 м**. Бойова машина піхоти без десанту може виділятися для дій у вогневій засідці або в складі бронегрупи.

На позиції відділення стрільці, кулеметники і гранатометник (бойові групи) розміщуються так, щоб усі підступи до неї перед фронтом і на флангах були під дійсним вогнем, особливо фланговим і перехресним, а загородження і перешкоди добре проглядалися і прострілювалися. Командир відділення перебуває в такому місці, звідки зручніше управляти підлеглими, спостерігати за місцевістю і сигналами командира взводу.

Гранатометне відділення займає вогневу позицію **до 20 м**, а протитанкове – **до 50 м** по фронту. Позиція гранатометного (протитанкового) відділення включає основні й запасні позиції вогневих засобів і БМП (БТР). На основних позиціях вогневих засобів обладнуються окопи з протиосколковими козирками, а для ведення вогню в додаткових секторах (на рубежах розгортання) – окопи без козирків. Розташування вогневих позицій повинно забезпечувати взаємний вогневий зв'язок із сусідніми вогневими (протитанковими) засобами.

Вогнева позиція БМП (БТР) обладнується, як правило, за позиціями вогневих засобів відділення на відстані **до 50 м** з таким розрахунком, щоб вогнем БМП (БТР) забезпечувалося прикриття відділення на позиції.

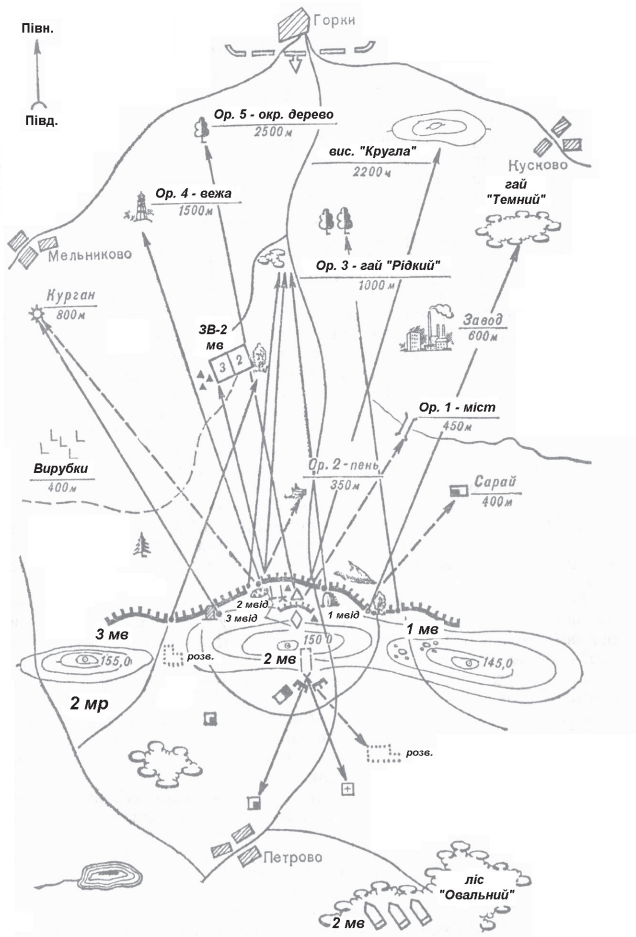
Під час організації системи вогню механізованому відділенню вказуються смуга вогню, додатковий сектор обстрілу.

БМП (БТР), протитанковим ракетним комплексам, гранатометам і кулеметам призначаються основні й одна-дві запасні (для чергових вогневих засобів і тимчасові) вогневі позиції, вказуються основний і додатковий сектори обстрілу з кожної позиції на дальність дійсного вогню. Вогонь ручних протитанкових гранатометів

готується в смузі вогню своїх відділень. Смуги вогню визначаються межами справа і зліва. Кожна смуга вказується двома точками (орієнтирами). Смуги вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися. Залежно від умов місцевості, часу доби, стану погоди і характеру дій противника для безпосередньої охорони в механізованому взводі **призначається парний патруль** або секрет у складі двох-трьох військовослужбовців, а також **черговий вогневий засіб** (чергова бойова машина піхоти, бронетранспортер). Крім виконання завдань безпосередньої охорони вони призначені для знищення окремих груп противника, що намагаються вести розвідку, робити проходи в загородженнях або проникнути в глибину оборони, а також для ускладнення пересування противника в його розташуванні і ведення ним інженерних робіт. Особовий склад чергових засобів перебуває в постійній готовності до негайного відкриття вогню з запасної або тимчасової вогневої позиції.

Підготовка відділення до оборони. В умовах відсутності зіткнення з противником командир механізованого (гранатометного, протитанкового) відділення після з'ясування отриманого завдання та оцінки обстановки зобов'язаний: вивести відділення на зазначену позицію; організувати спостереження; визначити завдання підлеглим, вибрати основну й запасну вогневі позиції для БМП (БТР), вогневі позиції кулеметникам, гранатометнику і місця стрільцям (основні й запасні вогневі позиції для гранатометів, ПТУР); віддати бойовий наказ; організувати інженерне обладнання і маскування позиції; визначити відстані до орієнтирів, підготувати дані для ведення вогню вдень і вночі та скласти картку вогню.

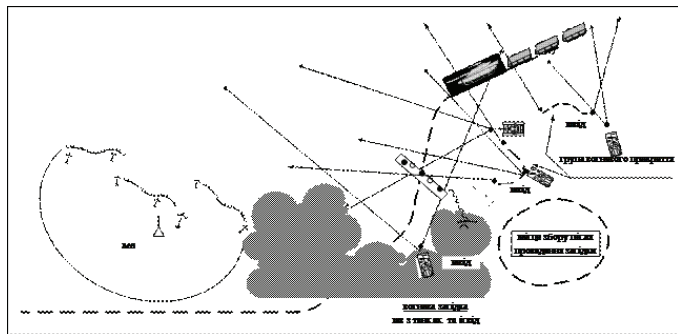
Під час переходу до оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником командир відділення після захоплення і закріплення зазначеного (вигідного) рубежу усвідомлює завдання, оцінює обстановку і визначає завдання підлеглим; ставить завдання особовому складу, організує спостереження, систему вогню й інженерне обладнання позиції. У подальшому командир відділення детально вивчає місцевість, уточнює завдання особовому складу і порядок взаємодії, а за потреби й інші питання.

Картка вогню командира 2-го механізованого відділення

На картку вогню відділення наносять: орієнтири, їх номери, найменування і відстані до них, положення противника, позицію відділення, а командири гранатометного і протитанкового відділень – і положення механізованого підрозділу, якому вони додані; смугу вогню і додатковий сектор обстрілу; основні й запасні вогневі позиції БМП (БТР), гранатометів і ПТУР, основні й додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу ручного протитанкового гранатомета); позиції сусідів і межі їхніх смуг вогню на флангах відділення, а для гранатометного відділення – і рубежі загороджувального й ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них, по яких вести вогонь відділенням; загородження, що розташовані поблизу позиції відділення і прикриваються його вогнем.

Вогнева засідка в обороні створюється в складі взводу (відділення), який може бути посилений саперами. Вона призначається з метою завдати противнику максимального ураження.

Посилений механізований взвод у вогневій засідці (варіант)

Вогнева засідка організується в місцях, що утрудняють противнику швидке розгортання і проведення маневру для виходу з-під вогню. Під час дій у вогневій засідці взводу (відділенню) призначається позиція (вогнева позиція), яка повинна забезпечувати

приховане розташування підрозділу, мати добрі умови для спостереження, ведення вогню і шляхи відходу

Дії відділення в складі бойових груп в обороні

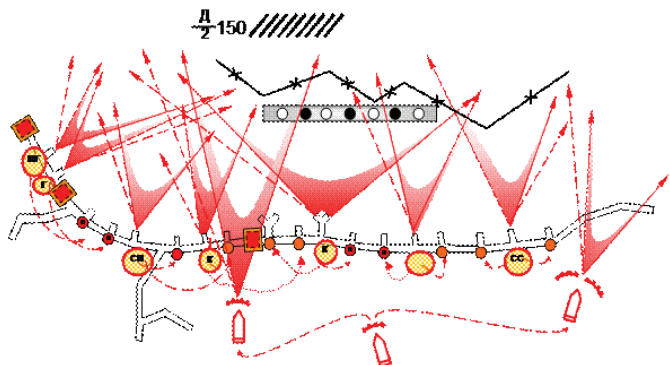
Склад бойових груп в обороні:

1-а група – старший стрілець, кулеметник та стрілець;

2-а група – командир відділення, снайпер, гранатометник, помічник гранатометника;

3-я група – механік-водій, навідник-оператор (навідник).

Завдання бойових груп і БМП (БТР)

Дії механізованого відділення у складі бойових груп у обороні

1-а група: ведення розвідки на дальність 500-700 м; знищення живої сили і неброньованих засобів противника на дальностях 500-300 м; використання найбільш навченого та сміливого солдата в резерві для посилення небезпечних місць (діє за обстановкою);

2-а група: ведення розвідки на дальність 500-700 м; знищення живої сили і броньованих засобів противника на дальностях 500-300 м; охорона командира відділення;

3-я група (екіпаж БМП, БТР): ведення розвідки з використанням оптичних засобів розвідки на дальність до 2000 м; знищення живої сили противника на дальностях 1200-1100 м; знищення бро-

ньованих цілей противника на дальностях: БМП – 1500 м, БТР – 1000 м.

Кожний стрілець має 2-3 вогневі позиції (робить декілька коротких черг з однієї позиції, потім міняє її). Кожному солдату призначаються сектори стрільби – основний і додатковий, що перекривають один одного (не менше ніж на 15 тисячних), створюючи зону суцільного вогню. Сектор обстрілу для кулеметника в обороні – 120°, для стрільця – 40°.

Щоб не допустити знищення бойових машин вогнем ПТУР, їх розташовують в укриттях (за оберненими схилами висот, у ярах, лісі). Для кожної бойової машини обладнується 2-3 вогневі позиції на найбільш небезпечних напрямках наступу противника. На кожну вогневу позицію забезпечується вихід з укриття не менше ніж по двох маршрутах.

Оборона в місті (населеному пункті)

Оборона взводу (відділення) в місті (населеному пункті) – це, насамперед, бій за міцні кам'яні будівлі (споруди), які вигідні в тактичному відношенні і перетворені на опорні пункти. Бій ведеться в будівлях, між ними, в підвалах і підземних спорудах, на верхніх поверхах і дахах (горищах) будівель. Взводу доводиться діяти у складній обстановці, яка швидко змінюється, в багатьох випадках ізолювано від сусідів.

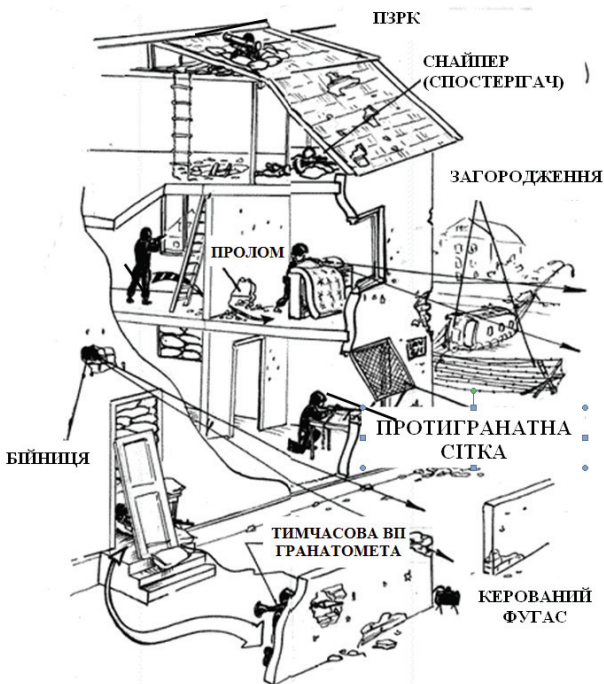
Під час оборони в місті механізований взвод (відділення) найменше обмежений у маневрі, особовий склад може проникати всюди, швидко пристосовувати будівлі і споруди в якості укриття від сучасних засобів ураження.

Дії в місті, як правило, ведуться на близьких дистанціях, тому озброєння взводу – кулемети, автомати, реактивні кумулятивні гранати, ручні гранати і озброєння БМП (БТР) будуть відігравати важливу роль у знищенні атакуючого противника.

Враховуючи обмежені можливості протитанкових ракетних комплексів, танків і БМП у місті (населеному пункті), найбільшу роль у боротьбі з танками і іншими броньованими машинами противни-

ка відіграють протитанкові гранатомети і реактивні кумулятивні гранати.

У місті (населеному пункті) механізований взвод обороняє опорний пункт, який включає один-два будинки або декілька невеликих будівель (споруд), частину будівлі або її поверх, проміжок між будівлями, який входить в опорний пункт роти, а механізоване відділення може обороняти невеликий будинок (споруду), поверх будинку або проміжок між будинками. Взводу можуть додаватись гармати (міномети), вогнемети, протитанкові ракетні комплекси й інші вогневі засоби.

НАСТУПАЛЬНИЙ БІЙ

Механізований взвод(відділення) у наступі

Наступ проводиться з метою розгрому (знищення) противника й оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості. Він полягає в ураженні противника всіма наявними засобами, рішучій атаці, стрімкому просуванні військ у глибину його розташування, знищенні й полоненні живої сили, захопленні зброї, військової техніки та намічених районів (рубежів) місцевості.

Наступ взводу (відділення) на противника, що обороняється, здійснюється з **положення безпосереднього зіткнення з ним або з ходу**.

Для організованого висування, розгортання й одночасного переходу в атаку взводу (відділенню) призначаються: маршрут висування, вихідний рубіж (пункт), рубезі розгортання, переходу в атаку, безпечного віддалення і спішування (посадки десантом на танки).

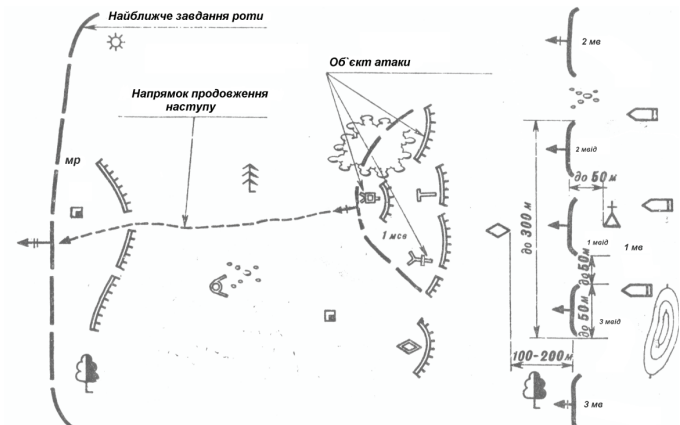
Механізований взвод наступає на фронті **до 300 м**, а відділення в пішому порядку – **до 50 м**.

Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає на БМП (БТР), складається з бойової лінії бойових машин з інтервалами між ними **до 100 м** і засобів посилення, що діють у бойовій лінії або за нею.

Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає в пішому порядку, може будуватися в одну або дві лінії і складається з бойових порядків відділень з інтервалами між ними **до 50 м**, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу. Крім того (за відсутності у відділеннях засобів зв'язку), у взводі може створюватися група БМП (БТР) під управлінням заступника командира взводу.

Бойовий порядок механізованого відділення, що наступає в пішому порядку, складається з лінії з інтервалами між солдатами **6-8 м (8-12 кроків)** і БМП (БТР).

Для ведення бою в траншеях, ходах сполучення, у лісі, горах, під час виконання завдань у глибині оборони противника та в інших

Бойовий порядок та завдання механізованого взводу у наступі (варіант)

випадках, а також для кращої взаємодії у відділенні завчасно або в ході наступу можуть створюватися бойові групи («двійки», «трійки»). При цьому інтервал між бойовими групами може бути **15-20 м**, а між солдатами **3-5 м**. Під час ведення наступу на місцевості, що забезпечує вогневу підтримку між бойовими групами, вони переміщуються по черзі під прикриттям вогню сусідніх груп. Бойова група, яка висунулася на зазначений командиром відділення рубіж, готується до ведення вогню і прикриває висування бойової групи, що залишилася позаду.

Бойовий порядок протитанкового взводу, що діє на БМП (БТР) у повному складі – бойова лінія бойових машин з інтервалами між машинами **до 150 м**.

Бойовий порядок гранатометного, протитанкового взводів, що діють у пішому порядку в повному складі, складається з бойових порядків відділень з інтервалом між ними **до 50 м**. Бойовий порядок гранатометного і протитанкового відділень, що діють у пішому порядку, складається з розрахунків, розгорнутих по фронту з

інтервалами між гранатометами **10-20 м**, між установками ПТУР – не менше **15 м**, і БМП (БТР).

Під час атаки на БМП (БТР) відділення діють у бойовій лінії взводу за танками на відстані **100-200 м**. Під час атаки в пішому порядку особовий склад діє в лінії безпосередньо за бойовою лінією танків на відстані, що гарантує його безпеку від розривів снарядів своєї артилерії і підтримку просування танків вогнем стрілецької зброї. У цьому випадку БМП (БТР), використовуючи складки місцевості, стрибками від рубежу до рубежу (від укриття до укриття) просуваються за своїми відділеннями, забезпечуючи підтримку вогнем своєї зброї танків, що атакують, та особового складу, а іноді діють безпосередньо в лінії відділень.

Гранатометний і протитанковий взводи (відділення) наступають за бойовими порядками механізованих рот першого ешелону на віддаленні **до 300 м**, у проміжках між ними або на одному із флангів батальйону. За потреби вони можуть висуватися безпосередньо в бойових порядках того підрозділу, атаку якого підтримують.

Протитанкове відділення роти наступає, як правило, в бойових порядках механізованих взводів, у проміжках між ними або на фланзі роти.

Бойове завдання механізованого взводу (відділення) у наступі включає об'єкт атаки і напрямок продовження наступу. В окремих випадках, коли перед фронтом наступу противник не розвіданий, коли бойове завдання ставиться по радіо, а також під час наступу в особливих умовах взводу (відділенню) може бути зазначений тільки напрямок атаки або напрямок продовження наступу.

Об'єктом атаки механізованого взводу (відділення) звичайно є жива сила в окопах або в інших фортифікаційних спорудженнях, що спостерігаються, а також танки, гармати, протитанкові ракетні комплекси, кулемети й інші вогневі засоби противника, розташовані в першій траншеї або в найближчій глибині.

Напрямок продовження наступу взводу (відділення) визначається з таким розрахунком, щоб забезпечувалося виконання найближчого завдання роти (взводу).

З оволодінням визначеним об'єктом атаки механізований взвод (відділення) продовжує безупинний наступ в зазначеному напрямку, у ході якого йому ставиться нове бойове завдання. Гранатометному і протитанковому взводам (відділенням) у наступі вказуються напрямки стрільби і цілі для ураження, напрямки наступу (порядок переміщення в ході бою), а також рубежі вогневих позицій.

Наступ з положення безпосереднього зіткнення з противником здійснюється, як правило, у пішому порядку, а за сприятливих умов обстановки, коли противник на передньому краї оборони надійно подавлений – на БМП (БТР).

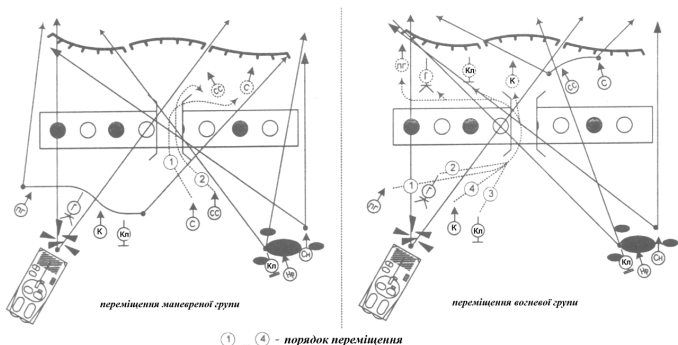
Під час вогневої підготовки командир відділення особисто веде спостереження, визначає ступінь подавлення вогневих засобів і живої сили противника в напрямку дії відділення та ставить завдання особовому складу на знищення уцілілих і знову виявлених кулеметів, гранатометів, установок ПТУР й інших вогневих засобів, а також живої сили противника.

З підходом танків до траншеї командир відділення наказує визначеним солдатам позначити прохід для танків через траншею.

Коли танки підійдуть до вихідного положення, командир відділення подає команду: **«Відділення, приготуватися до атаки»**. За цією командою особовий склад заряджає зброю і готує гранати, автоматники приєднують багнети. Як тільки танки пройдуть траншею у вихідному положенні, командир відділення подає команду: **«Відділення – в атаку, ВПЕРЕД»**, за якою солдати швидко вистрибують із траншеї (окопу) і прискореним кроком або бігом слідом за танком або самостійно за підтримкою вогню БМП (БТР) атакують противника.

Мінне поле долається, як правило, слідом за танком по його коліях або по проробленому проході бігом у складі взводу.

Першою мінне поле долає маневрена група, дії якої підтримуються вогнем вогневої групи та бойової машини. Після подолання мінного поля перша група вогнем з вигідних позицій підтримує переміщення через мінне поле другої групи, яка може долати його одночасно в повному складі або по черзі. Подолання мінного

Подолання мінно-вибухового загородження механізованим відділенням (варіант)

поля бойовими групами підтримується вогнем групи управління та вогневої підтримки взводу, а також вогнем з вигідного рубежу групи бойових машин, якщо вона створюється.

Подолавши загородження, відділення за командою командира **«Відділення, на такий-то предмет (рубіж) – до бою, ВПЕРЕД»** розгортається в лінію і, ведучи вогонь, стрімко наближається до переднього краю оборони противника, а наблизившись до нього **на 25-30 м**, за командою **«Відділення, гранатами – ВОГОНЬ»** закидає його гранатами і з криком «Ура» вривається на передній край оборони, знищуючи противника вогнем упритул. БМП (БТР), просуваючись від укриття до укриття, підтримує відділення вогнем.

Знищивши противника на передньому краю, відділення, не затримуючись, просувається вперед. У міру ослаблення опору противника особовий склад за командою командира взводу робить посадку в БМП (БТР) або десантом на танк і продовжує наступ.

У глибині оборони противника відділення, використовуючи складки місцевості, стрімко виходить у фланг або в тил противнику та рішучою атакою знищує його.

Знищивши противника в глибині оборони, відділення, не затримуючись, просувається на БМП (БТР) уперед. Якщо противник чинить завзятий опір і наступ на БМП (БТР) неможливий, відділення за командою командира швидко спішується, розгортається в бойовий порядок і продовжує наступ, ведучи вогонь на ходу.

НАСТУП У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ

Місто (населений пункт) із міцними кам'яними (цегляними) будівлями і розгалуженими підземними спорудами може бути легко перетворено противником у міцний вузол оборони, підготовлений до тривалого і наполегливого утримування.

Квартали, окремі будівлі у інші споруди роз'єднують дії підрозділів і вимушують їх наступати в окремих напрямках, вести бій за опанування кожної споруди (будинку, поверху), що пристосовані до оборони. Бій доведеться вести в будівлях (будинках), між ними, на верхніх поверхах і дахах (горищах) будинків, у підвалах і підземних спорудах, на близьких дистанціях, а часто і в рукопашному бою.

Взводу доведеться діяти в складній обстановці, яка часто змінюється, ізольовано від сусідів, з подоланням великої кількості завалів, що утворилися в результаті руйнувань будівель, пожеж і барикад, під фланговим, перехресним і багатоярусним вогнем противника. В цьому випадку озброєння механізованого взводу – кулемети, автомати, ручні гранати, реактивні кумулятивні гранати, гранатомети й озброєння БМП (БТР) відіграватимуть важливу роль у знищенні противника, що обороняється.

Будівлі, сади, парки, сквери і інші міські споруди, річки і канали обмежують огляд, обстріл і ускладнюють маневр. Все це суттєво впливає на організацію наступу і вимагає всебічної підготовки особового складу, вміння діяти як у складі взводу (відділення), так і невеликими групами.

Механізованому взводу (відділенню) при наступі в місті вказується об'єкт атаки і напрямок продовження наступу. Об'єктом атаки для механізованого взводу може бути: жива сила і вогневі засоби противника на підступах до будівлі, в проміжках між ними,

одноповерховий окремих будинок сільського типу, довготривала оборонна споруда (споруда, що пристосована під неї), поверх великої будівлі або поверх в під'їзді великого будинку; для відділення – жива сила противника, його вогневі засоби (бойова машина піхоти, кулемет, розрахунок протитанкового ракетного комплексу тощо), що розташовані в траншеї перед будівлею, в проміжках між ними, в будинках (на поверсі, в кімнаті, підвалі) та інших спорудах.

Механізований взвод у місті (населеному пункті) наступає, як правило, у пішому порядку уздовж вулиці з одного або з обох її боків, а відділення – з одного боку, танковий взвод наступає уступом з обох боків вулиці. Взаємна підтримка здійснюється веденням вогню по будівлях на протилежному боці вулиці. Бойовий порядок взводу будується в одну або дві лінії. При дії в одну лінію він складається з бойових порядків відділень (атакуючих груп) та групи управління і вогневої підтримки. При наступі в дві лінії одне з відділень та група управління і вогневої підтримки діють за першою лінією на віддаленні до **50 м**.

Відділення другої лінії (група закріплення) призначене для прикриття вогнем атакуючих відділень першої лінії і знищення противника в сусідніх будівлях.

До групи управління і вогневої підтримки входять БМП (БТР) взводу і додані вогневі засоби. Вона виконує завдання щодо забезпечення вогнем атакуючих відділень, а також знищення противника, його вогневих засобів в сусідніх будівлях і на верхніх поверхах. Відділення (атакуюча група) механізованого взводу штурмової групи, що діє у пішому порядку під час захоплення будівлі також може розподілятися на дві бойові групи, та групу управління і вогневої підтримки. У бойовій групі можуть призначатись старший стрілець, стрільці та кулеметник. В групу управління і вогневої підтримки можуть входити і призначатись командир відділення, снайпер, гранатометник, помічник гранатометника, який може виконувати завдання зв'язкового а також мати при собі засоби для позначення вікон (місць знаходження атакуючої групи) по

яких заборонено вести вогонь підтримуючим вогневим засобам та інші додані відділенню вогневі засоби.

Робота командира взводу щодо організації наступу в місті (у населеному пункті) аналогічна роботі у звичайних умовах і включає: з'ясування завдання, віддання вказівки щодо підготовки взводу до майбутніх дій, оцінку обстановки, прийняття рішення, проведення рекогносцировки, віддачу бойового наказу, організацію взаємодії, бойове забезпечення та управління, підготовку особового складу, ОВТ до наступу, перевірку готовності взводу до виконання завдання.

Під час організації наступу командир взводу (відділення, танка) при оцінці противника повинен ретельно вивчити характер об'єкта, що атакує, особливо пристосованість до оборони будівлі, розташування противника і його вогневих засобів у будівлі, на підступах до неї, систему вогню, у тому числі і протитанкового, можливість ведення флангового вогню з сусідніх будівель.

Під час вивчення місцевості командир взводу (відділення, танка) визначає найбільш зручні підступи до об'єкту атаки, наявність мінно-вибухових та інших загороджень і порядок їх подолання, умови спостереження, ведення вогню й маскування, ширину вулиці (провулка), на якій належить діяти, наявність підземних споруд і можливість їх використання, розташування майданів, скверів і інших об'єктів, характер водних перешкод, наявність мостів через них і місць, зручних для форсування (подолання).

Перед атакою БМП, танки, гармати і протитанкові ракетні комплекси вогнем прямою наводкою знищують противника в спорудах, що атакуються, і сусідніх будівлях. Одночасно особовий склад механізованого взводу (відділення) і додані йому вогнеметники ведуть вогонь по вікнах, дверях, амбразурах і, використовуючи проломи в стінах, підземні комунікації (споруди), ходи сполучення та інші приховані підступи, висуваяться до об'єкта.

Під час атаки танки і вогнеметники, як правило, діють у бойовому порядку механізованого взводу (відділення). З підходом до об'єкта атаки вогонь танків, гармат і інших вогневих засобів переноситься на верхні поверхи і горища. Відділення сміливо під

прикриттям вогню всіх засобів, аерозолів (димів) уриваються в будівлю і, переходячи від низу до верху, з поверху на поверх сходами або через проломи в міжповерхових перекриттях, знищують впритул противника вогнем з автоматів, кулеметів і гранатами.

Порядок дій атакуючої групи під час захоплення будівлі може бути наступним. Після знищення противника в приміщенні будівлі перша бойова група вривається в нього і командир голосно повідомляє (по можливості) розташування вікон, дверей в приміщенні відносно входу до нього. Після цього друга бойова група разом з групою управління і вогневої підтримки відділення входить туди тим же шляхом і здійснює прикриття відділення (атакуючої групи). В цей час бойової перша бойова група змінює (дозаряджає) магазини, зв'язковий позначає вікна (місце знаходження відділення), командир відділення доповідає командирі взводу, приймає рішення на подальші дії і ставить задачу другій бойовій групі. Друга бойова група кидає гранати і веде вогонь з автоматів (кулемету), вривається в наступне приміщення. Якщо знищити противника з першої спроби не вдалося, командир відділення застосовує додаткові вогневі засоби, що є в групі управління і вогневого забезпечення відділення і продовжує виконувати завдання.

Тим часом відділення другої лінії (група закріплення) займає вогневі позиції у звільненому приміщенні і забезпечує підтримку вогнем атакуючих груп та переміщення групи управління і вогневої підтримки взводу, яка забирає і переносить все спорядження, що залишено атакуючими групами для полегшення пересування.

Під час дії взводу (штурмової групи) в одну лінію функції групи закріплення виконує група управління та вогневої підтримки взводу. Насамперед противник знищується в підвалах і нижніх поверхах будівель. Противник, який веде вогонь із вікон і дахів будинків, знищується снайперами, кулеметниками і стрільцями спеціально для цього призначеними. Дії атакуючих груп у будівлі забезпечуються постійним прикриттям та вогнем групи управління та вогневої підтримки одна одної вогнем. Додані взводу сапери в цей час проробляють проходи в стінах і міжповерхових перекриттях, а при необхідності розмінують будівлю.

Захопивши будівлю й очистивши її від противника, взвод (відділення) атакує наступний об'єкт.

При штурмі міста механізований взвод може діяти у складі роти як атакуюча група, група прикриття і закріплення, резерв, а іноді в якості штурмової групи. Взводу, при дії в штурмовій групі, можуть додаватися танки, гармати, переважно самохідні міномети, протитанкові керовані ракетні комплекси, гранатомети та інші вогневі засоби, а також підрозділ інженерних військ із підривними зарядами.

Бойовий порядок штурмової групи у складі взводу включає: дві-три атакуючі підгрупи (підгрупи захоплення), підгрупу прикриття і закріплення, підгрупу управління та вогневої підтримки і підгрупи розгородження.

Атакуючу підгрупу взводу (підгрупу захоплення) складають механізовані відділення. Вона призначена для стрімкого зближення з об'єктом атаки, знищення противника й оволодіння ним. Атакуючим підгрупам видається збільшена кількість боєприпасів, особливо ручних гранат, аерозольних (димових), запалювальних і сигнальних засобів, а також пристосування для штурму будівель і подолання загороджень (штурмові драбини, кішки, канати, перехідні містки та інші пристосування).

Підгрупа прикриття та закріплення призначається у складі відділення і діє на відстані **до 50 м**. Вона призначена для прикриття дій атакуючих підгруп вогнем, знищенням вогневих засобів, які ведуть фланговий вогонь, заборони підходу (маневру) противника до об'єкта штурму, відбиття контратак невеликих груп противника, а інколи й атаки противника разом із атакуючими групами. До її складу може включатися і снайпер.

До підгрупи управління і вогневої підтримки входять танки, БМП (БТР) взводу і додані вогневі засоби, у тому числі і артилерія. Вона діє за атакуючими підгрупами на відстані **до 50 м** з одного або обох боків вулиці і призначена для забезпечення вогнем штурмових дій атакуючих груп взводу.

Підгрупа розгородження призначена для пророблення проходів у загородженнях і перешкодах перед об'єктом (будівлею) атаки,

пророблення проломів у стінах і стельових перекриттях, підривання стін будівель, що штурмуються, розмінування захопленої будівлі, улаштування інженерних загороджень при закріпленні об'єктів, які захоплені, і виконання інших завдань. До її складу включається доданий інженерно-саперний підрозділ з підривними зарядами.

Об'єктом атаки штурмової групи може бути одна невелика будівля (споруда), поверх невеликої будівлі або поверх у під'їзді великої будівлі.

Під час вогневої підготовки наступу штурмова група займає початкове положення якомога ближче від об'єкта штурму і у встановлений час атакує його. Додані гармати (підгрупа управління і вогневої підтримки), а також вогнемети знищують противника в споруді, що атакується, і сусідніх будівлях, а атакуючі підгрупи висувуються проходами в загородженнях, використовуючи проходи в стінах, підземні комунікації, під'їзди, виступи споруд до об'єктів, і під прикриттям вогню всіх засобів підгрупи управління і вогневої підтримки, у тому числі підгрупи прикриття і закріплення, застосовуючи аерозолі (дими), уриваються в будівлю.

Танк, що виділений у склад штурмової групи, атакує противника в бойовій лінії механізованих підрозділів і своїм вогнем руйнує загородження і завали на вулицях, уражає противника, що знаходиться на нижніх поверхах будинків і прикриває своєю бронєю стрільців від його вогню. Стрільці прикривають танк своїм вогнем, знищуючи противника в підвалах і на перших поверхах.

Щоб не бути враженими осколками від снарядів своїх гармат, атакуючі стрільці повинні знаходитись на відстані не ближче **150 м** від цілі, що обстрілюється, або за командою командира танка укриваються від осколків за будівлею або корпусом танка.

При необхідності руйнування кам'яних парканів, легких споруд корпусом танка необхідно спрямувати його таким чином, щоб удар лобової броні наносився по найслабшим місцям споруди, при цьому слід виключити удар направляючими катками. Башня в момент удару повинна бути повернута гарматою назад, люки зачинені на замки.

Добре укріплені будівлі (споруди) блокуються, а потім підриваються. Отримавши завдання на закріплення в будівлі, яка захоплена, насамперед знищують уцілілі групи противника і вживають заходи до гасіння пожеж. Потім командир взводу організовує кругову оборону, систему вогню та інженерних загороджень.

29 ПУНКТИВ ВИЖИВАННЯ В МІСЬКОМУ БОЮ

1. Рухатися від місця до місця під вогнем противника небезпечно заняття, воно вимагає величезної майстерності, але ви повинні завжди бути напоготові і готовим до будь-якої небезпеки.
2. Вам слід рухатися вздовж вулиць або крізь будівлі, використовуючи отвори в стінах. Якщо ви змушені рухатися по відкритій місцевості, використовуйте дими. Тримайтеся якомога ближче стін.
3. Ніколи на перетинайте відкритий простір прямо. Завжди шукайте шлях в обхід, навіть якщо він довгий. Якщо ви змушені проходити по відкритій місцевості – робіть це швидко. Якщо рухається ціла група, не варто перебігати відкриту ділянку по одному! Перебігайте групою, використовуючи дими і прикриваючий вогонь. Ця техніка зменшує ризик до мінімуму.
4. Коли ви вимушені перетинати алеї, розосередьтеся на відстань 3-5 м один від одного, і по сигналу командира перебігайте одночасно.
5. Коли ви зайняли позицію – будьте готові прикрити вогнем свого товариша.
6. Вікна підвалів небезпечні. Якщо перший раз ще зможе добігти, другий – вже ні. Перестрибуйте їх.
7. Не використовуйте дверні прорізи. Вони дуже небезпечні. Якщо немає іншої альтернативи, перш ніж бігти, спочатку вберіть наступну позицію.
8. Намагайтеся не залишати ніяких позицій без прикриття товаришів; будьте впевнені, що позиція, до якої ви будете бігти, забезпечить вам наступне прикриття товариша.
9. Дивитися з-за рогу стоячи небезпечно. Це краще робити лежачи.

10. Переповзаючи через стіну, постарайтеся робити це лежачи. Якщо не впевнені, що на іншій стороні безпечно, киньте гранату.
11. Будьте обережні, коли проходите під вікнами першого поверху. Тримайте голову під підвіконням.
12. Будьте готові стріляти з будь-якого плеча. Не стріляйте через верх вашого укриття. Стріляйте збоку.
13. Коли стріляєте з-за рогу, не робіть цього стоячи. Все ваше тіло буде піддано вогню противника. Стріляти з коліна добре, але лежачи краще. Стріляйте з-за рогу якнайнижче і намагайтеся використовувати будь-яке прикриття: мотлох, камені, цеглу.
14. Коли ви підійшли до місця передбачуваного проникнення в будівлю, можете потрапити туди швидко за допомогою своїх товаришів. Очищаючи будівлі, перед тим як увійти, киньте гранату.
15. Не забувайте, роблячи це, що граната може вибухнути передчасно.
16. Ви можете використовувати підствольний гранатомет ГП-25, він може послати гранату набагато далі і точніше, ніж ви.
17. Після того, як кинули гранату, ви повинні швидко проникнути через вікно або пролом у стіні.
18. Якщо вікно знаходиться дуже високо над головою, хай вам допоможуть ваші товаришів, які можуть вас заштовхнути туди. Якщо можливо, то використовуйте РПГ, він здатний проробляти отвори, а заодно і вражати супротивника за стіною.
19. Дві проблеми існують, коли ви знаходитесь усередині будівлі. Ви можете потрапити під вогонь противника як зовні, так і зсередини. Ніколи не стійте напроти вікон, у дверних отворах, або навпроти дірок в стінах. Якщо ці елементи зустрічаються, проповзайте під ними.
20. Усередині будівлі небезпечні хол і коридори. Якщо ви змушені їх долати, тримайтеся біля стін.
21. Будівлі з тонкими внутрішніми стінами можна очищати за допомогою вогню кулемета ПКМ, прошиваючи стіни наскрізь.
22. Дахи і верхні стіни дуже тонші, ніж нижні. Тут потрібно менше ВВ для підриву.

23. Входячи у кімнату, будьте уважні. Слідкуйте за пастками. Хоча противник уже залишив будівлю, міни-пастки можуть залишитися. Ніколи не хапайте залишені предмети. Не чіпайте вимикачі та дверні ручки. Завжди дивіться собі під ноги. Пастки можуть розташовуватися на можливих шляхах проходу. Наприклад: на сходах, у коридорах, під різними предметами. Якщо можливо, краще йдіть більш важким маршрутом, це, можливо, врятує вам життя. Не розмінюйте міни самі – це робота саперів. Якимись способами позначайте місце установки мін, наприклад, локоном червоного матеріалу.
24. Очищення будівель вимагає дій за розподілом «на рахунок раз» і злагоджених дій у команді. Використовуйте всі можливості гранат і зарядів ВР. Пам'ятайте, що стріляти крізь тонкі стіни можете не тільки ви, але і противник.
25. Завжди виділяйте частину сил для охорони і підтримки зорової зв'язку з підрозділами, наступними за вами.
26. Коли будівля захоплена, всі підходи до неї повинні братися під охорону. Звертайте особливу увагу на даху і підземні комунікації.
27. Під час переорганізації сил і засобів, коли ви завершили зачистку, ви повинні:
 - поповнити себе боєприпасами;
 - відзначити будівлю як «відпрацьований»;
 - забезпечити прикриваючий вогонь для сил, які здійснюють зачистку інших будівель;
 - евакуювати поранених;
 - якщо будівля потрібно зайняти, то організувати оборонні позиції.
28. Боець завжди шукає позицію, яка відповідає вимогам: маскуванню і широкий сектор стрільби.
29. Дірки в стінах повинні бути також посилені мішками з піском, як і вікна.

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ НА БЛОКПОСТУ

Головне завдання **блокпоста** – контроль пропуску транспорту по основних дорожніх напрямках, його огляд і припинення руху в разі потреби.

Блок пост обладнуються з метою попередження несанкціонованого перетинання забороненої межі всіма видами транспорту та людьми, недопущення завезення (перенесення) вибухових речовин і зброї.

Загальні правила безпеки

У будь-якому випадку забороняється допускати сторонніх осіб.

Для перевірки документів встановлюється окреме місце з засобами зв'язку.

Особовий склад чергового наряду, що зупиняють транспорт і перевіряють документи, повинні знаходитися у прямій видимості один від одного і візуально контролювати один одного.

Службове приміщення має бути максимально укріплено щоб уникнути раптового захоплення. У будь-якому варіанті блокпост повинен служити опорним пунктом. На території блокпосту (на спостережній вежі) або на відстані 50-60 м від блокпосту встановлюється укріплена кулеметна вогнева позиція з цілодобовим чергуванням, зв'язком і прожектором. Її позиція вибирається з можливістю для кругового обстрілу і так, щоб з дороги до неї не можна було докинути гранату та з можливістю огляду всього, що відбувається на місці перевірки.

У нічний час на небезпечних напрямках доцільно виставляти секрети (спостережні пости), дислокацію яких необхідно постійно змінювати, щоб уникнути мінування і спроб захоплення військовослужбовців при їх висуванні до місць несення служби. Краще, якщо позиції секрети (спостережні пости) будуть знаходитися в межах свого мінного поля або прикриті протипіхотними (сигнальними) мінами.

Особовий склад, який перевіряє транспорт, повинен бути надійно захищений від підступного неоголошеного нападу «мирних»

жителів. За досвідом краще, якщо військовослужбовець буде знаходитися за щільною огорожею з колючого дроту, маючи при цьому в якості укриття на випадок стрільби бетонний блок, цегляну кладку і інше.

При можливості, щоб уникнути загибелі від кулі снайпера пости освітлюються по периметру прожекторами назовні і ні в якому разі не допускається освітлених місць на території самого посту.

У разі розташування блокпосту у населеному пункті – мати групу прикриття, розташовану на даху прилеглих будівель.

Для укриття особового кладу, що обороняється, повинно бути обладнується перекрита щілина.

Обладнання блокпосту

Фортифікаційне обладнання блокпосту не обов'язково має відповідати стандарту. Конкретний пост облаштовується і зміцнюється у відповідності з реальними умовами, зі специфікою бойових дій, рельєфом місцевості та будівельними матеріалами.

Навколо блокпосту повинні бути передбачені наступні перешкоди:

- колючий дріт або звитий спіраллю дріт, що захищає блокпост з усіх боків навколо зовнішнього периметру. Висота дротяного загородження не повинна перевищувати рівня спостереження;
- для блокування руху передбачається великий важкий але в той же час швидко опускаємий шлагбаум (рухомий бар'єр – БМП, БТР);
- великі бетонні блоки розміщуються на кожному напрямку руху по дорозі у «шахматному» порядку;
- по периметру блокпосту розташовуються сигнальні ракети, що запускаються з пристроїв натяжної дії, та інші аналогічні засоби попередження (листи заліза, скло та інше);
- між лінією очікування машин і головною дорогою передбачається загородження з колючого дроту;
- на прилеглий території до блокпосту прибирається рослинність та розпишаються сектори ведення вогню;

- для зупинки транспорту передбачаються загородження з шипами або виступами дорожнього покриття, що створюють для обмеження швидкості;
- в будь-якому випадку блокпост на автомобільній дорозі повинен бути обладнаний попереджувальними дорожніми знаками та червоним світлом вночі, щоб уникнути дорожньо-транспортних подій.

Вимоги до оборонних споруд на території блокпосту

З метою запобігання пошкодження моторно-трансмісійного відділення БМП (БТР), вогневі позиції бажано обладнати з частковим перекриттям для захисту БМП (БТР); від враження реактивних протитанкових гранат, встановлювати на відстані 15-20 м перед машинами дротові сітки з мілкою ячеєю.

Варіант організації несення служби на блокпосту

Для організації та несення служби на блокпосту, необхідно, як мінімум виділяти:

Групу огляду:

- шлагбаум №1 (лівий) – двоє військовослужбовців;
- шлагбаум № 2 (правий) – двоє військовослужбовців;
- зона огляду № 1 (ліва) – двоє військовослужбовців;
- зона огляду № 2 (права) – двоє військовослужбовців;
- разом: – вісім військовослужбовців.

Група прикриття:

- навідник-оператор (кулеметник), механік-водій, командир БМП (БТР) – троє військовослужбовців;
- стрільці – п'ятеро військовослужбовців;
- Разом – вісім військовослужбовців.

Зміна, що відпочиває – вісім військовослужбовців.

Резерв – четверо військовослужбовців.

При такій організації служби, блокпост здатний здійснювати огляд цілодобово. Зони огляду, шлагбаум, прилегла територія контролюється черговими вогневими засобами.

Порядок огляду автотранспорту

Однією з основних функцій блокпоста є обшук транспортних засобів. Існує три типи огляду автомобіля:

- поверхневий огляд;
- ретельний огляд;
- огляд в майстерні з розбиранням по частинах.

Обшук проводиться з двох причин. Перша – це відлякати терориста і змусити його відкласти провезення до «кращих» часів зброї та заборонених матеріалів. Друга причина – це знайти зброю, вибухові речовини, наркотики та інше.

Основні правила догляду:

Обшукуючи машини, ніколи не дозволяйте водієві квапити вас! Шукайте свідоцтва недавньої активності (здерта фарба тощо) та запитайте себе: «Де б ти сховав зброю?» і т.п. Подумайте, де є пустотілі місця і як до них дістатися. Сильний запах чого-небудь може бути маскуючим, щоб приховати запах вибухівки або наркотиків. Всі дії змушуйте проробляти власників, нічого не робіть самі.

Дивіться уважно за реакцією водія, може бути він нервує.

Порядок проведення огляду автомашини.

Огляд машини зазвичай проводять кілька людей, за принципом: один військовослужбовець оглядає, другий його прикриває.

Щоб полегшити собі роботу, розбийте машину на зони огляду:

- зовнішня зона;
- зона під машиною;
- внутрішня зона машини;
- багажник;
- двигун.

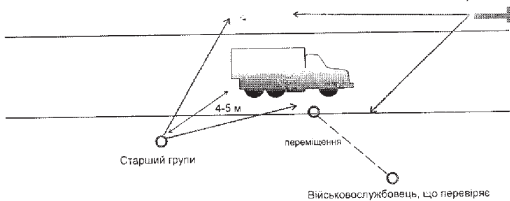
Варіант дій при огляді

Склад групи огляду, яка перевіряє одну одиницю автотранспорту, повинен бути не менше 3 осіб: старший групи, військовослужбовець що перевіряє документи і машину та військовослужбовець що прикриває.

Старший групи знаходиться збоку і 4-5 м позаду машини, що перевіряється. Таким чином він страхує себе від різкого наїзду заднім ходом і контролює праву сторону автомобіля. Старший не

втручається в процес перевірки документів. Його завдання – при необхідності прикрити вогнем військовослужбовця що перевіряє автомобіль. В момент перевірки зброя старшого групи повинна бути наготові до застосування.

Для перевірки документів військовослужбовець підходить до транспорту не зліва, з боку водія, а праворуч, з боку пасажирів. Таким чином, знаходячись у машині вкрай незручно в положенні сидячи правою рукою діставати пістолет хоч з бічного, хоч з нагрудної кишені і стріляти, розвертаючись вправо. З довгоствольною зброєю (автоматом, обрізом) це буде ще важче зробити. Раптовість застосування противником зброї при цьому різко зменшується.

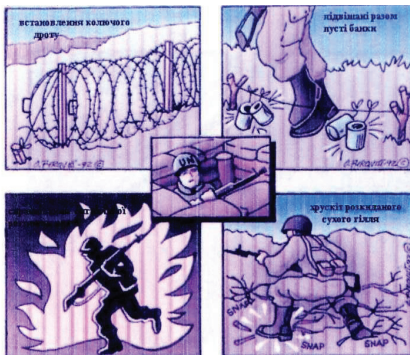

Перевіряючий голосно подає команду: «Залишатися на місцях. Не виходити. Двері не відкривати. Заглушити моторі». Відкритих дверей треба уникати і приймати документи для контролю тільки при опущеному бічному склі. Навіть якщо знаходяться в машині відчинили двері, нібито для подачі документів, повного її відкриття треба перешкодити, притиснувши її коліном, щоб запобігти враження пістолетом (автоматом), що може бути прикріплений всередині до дверей. Або непомітно викотити в щілину між дверима та корпусом автомобіля гранату.

Всі дії перевіряємі повинні робити тільки по команді і нічого за власною ініціативою. Не дозволяється їм самостійно виходити з машини і наближатися до військовослужбовців.

При необхідності огляду багажника водієві пропонується вийти з машини і відкрити багажник. Перевіряючий обов'язково знаходиться праворуч від водія на безпечній від фізичного нападу відстані – метр – півтора, в багажник не лізе, всі предмети, що

знаходяться в багажнику, йому за командою показує водій. Перевіряючий повинен уважно стежити за руками водія і його реакцією. Водій повинен стояти строго за машиною ззаду багажника. Це робиться для того, щоб пасажир, що знаходяться в машині не зміг завести двигун і різко рушити з місця. Якщо перевіряючий помітив у машині щось підозріле і небезпечне (зброя), він діє по обстановці – або стріляє, або просто падає на землю. Падіння перевіряючого – сигнал до дії для інших на відкриття вогню. Військовослужбовець, що прикриває (автоматник, кулеметник) знаходиться попереду по ходу руху автомобіля на безпечній для себе відстані в готовності до застосування зброї при спробі противника прорвати заслін. Позиція автоматника (кулеметника) повинна бути замаскована і мати хороший огляд для ведення дійсного вогню на поразку. Автоматник повинен знаходитися на такій відстані від основної групи, щоб він міг бачити (і бажано чути) все, що відбувається на посту, бо він відкриває вогонь при ускладненні обстановки без наказу, самостійно. Він повинен контролювати протилежний старшого групи бік автомобіля і недопущення нападу на групу ззаду. Для обладнання перешкод обмеження швидкості руху транспорту доцільно використовувати наступні матеріали: бетонні конструкції, земляні мішки, а також земляні вали.

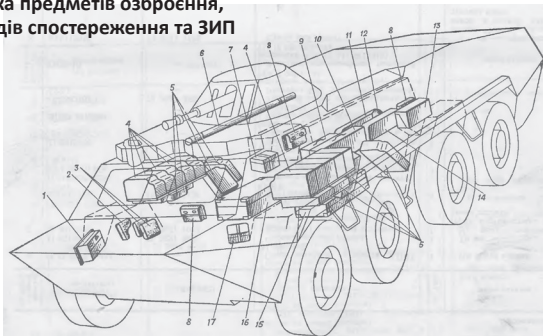
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

ЗАГАЛЬНА БУДОВА БТР-70

Бронетранспортер БТР-70 - бойова колісна плаваюча броньована машина, озброєна 14,5-мм кулеметом КПВТ і спареним з ним 7,62-мм кулеметом ПКТ в баштовій установці. Бронетранспортер призначений для транспортування особового складу механізованих підрозділів і для їх вогневої підтримки. Основні частини бронетранспортера: броньовий корпус, башта з встановленим у ній озброєнням, прилади спостереження, силова установка, трансмісія, рульове управління, гальмівна система, ходова частина, електрообладнання, засоби зв'язку та спеціальне обладнання. Кількість посадочних місць, включаючи водія, десять.

Десантне відділення розміщене в середній частині корпусу. В ньому розміщені: баштова кулеметна установка, два одномісних і два здвоєних двохмісних сидіння для восьми чоловік десанту, укладки боєкомплекту, приладів спостереження та інших приладів

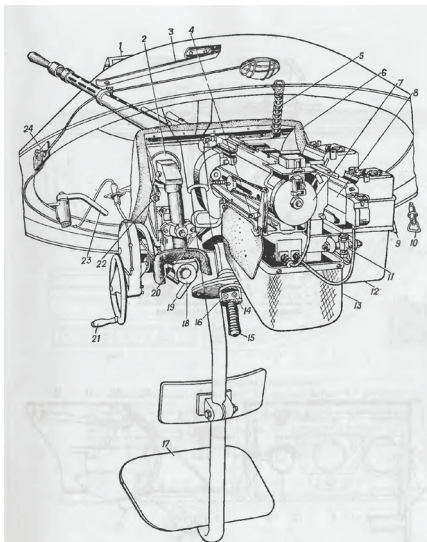
Укладка предметів озброєння, приладів спостереження та ЗИП

1 – сумка ЗИП виробу ЗК34; 2 – кобура ракетниці; 3 – сумка для сигнальних ракет; 4 – патронна коробка кулемету КПВТ; 5 – коробка патронна кулемету ПКТ; 6 – запасний ствол кулемета КПВТ; 7 – ящик ЗИП бакенної установки; 8 – сумка для гранат; 9 – прилад ТХП-7-80 кулемету ПКТ в ящику; 10 – прилад ТХП-14-350 кулемету КПВТ в ящику; 11 – сумка ЗИП для кулемету КПВТ; 12 – сумка з ЗИП кулемету ПКТ; 13- прилад ВПХР в ящику; 14 – машинка Ракова в ящику; 15 – ящик приладу спостереження ТВНО – 2Б; 16 – ящик приладу спостереження ТКН -1с; 17 – вирівнювач патронних стрічок в чохлах.

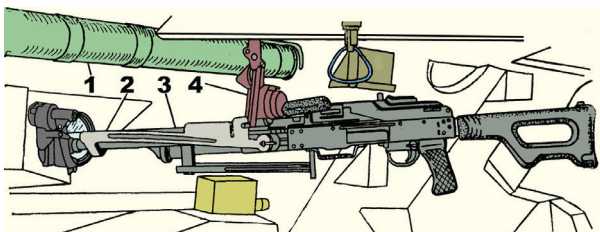
Баштова установка

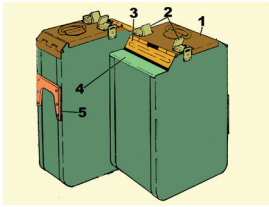
Башта з озброєнням призначені для ведення прицільного кругового вогню по наземним цілям. В башті кріпляться кулемети, механізми наведення, приціл та сидіння стрілка. Башта захищає стрілка від ураження противником.

1 – прилад спостереження ТНПТ-1; 2 – захисне скло прицілу; 3 – планка стопора люльки по похідному; 4 – штифт; 5 – врівноважуючий пристрій; 6 – ущільнення маски; 7 – кулемет КПВТ; 8 – кулемет ПКТ; 9 – защібка коробки тримача; 10 – стопор башти по похідному; 11 – регулювальний гвинт; 12 – патронна коробка; 13 – гільзоланкозбирач; 14 – кнопка електроспуску ПКТ; 15 – рукоятка маховика поворотного механізму; 16 – кнопка електроспуску ПКТ; 17 – сидіння стрілка; 18 – приціл; 19 – рукоятка гальма підйомного механізму; 20 – рукоятка перезаряджання; 21 – рукоятка маховика підйомного механізму; 22 – рукоятка склаочисувача; 23 – рукоятка гальма погона; 24 – електрощіток башти.

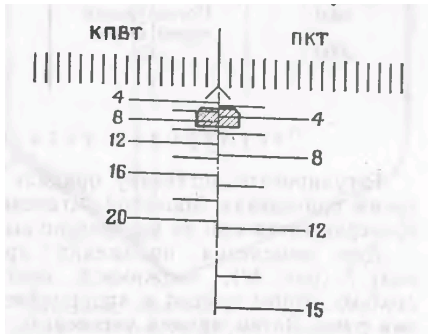
Встановлення кулеметів в бійницю

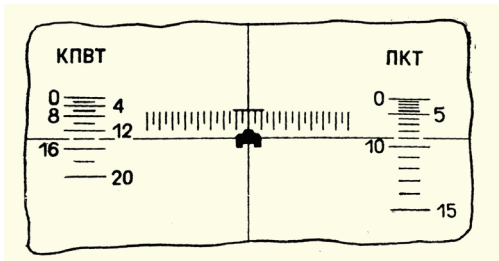

Патронні коробки:
 1 – кришка; 2- фіксатор;
 3 – клапан; 4 – лоток;
 5 – упорна накладка;

ПРИЛАДИ ПРИЦІЛЮВАННЯ НАВЕДЕННЯ ТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ
Сітка прицілу ПП-61АМ встановлено на БТР-70 (БТР-60)

Сітка Прицілу 1ПЗ-2 встановлена на БТР-80

ОСНОВИ ТА ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ

Вихідні установки для стрільби

Визначення вихідних установок для першого пострілу (черги)

Для здійснення першого пострілу (черги) визначаються вихідні установки:

- приціл;
- прицільна марка (для зброї з оптичними прицілами);
- точка прицілювання.

Вихідними даними для їх визначення є:

- тип боєприпасів;
- дальність до цілі;
- величини відхилень метеобалістичних умов стрільби від нормальних;
- напрямок та швидкість руху цілі;
- напрямок та швидкість руху машини;
- величина бокового крену машини

Визначення вихідних установок для першого пострілу в умовах, близьких до табличних(нормальних)

При стрільбі з місця по нерухомих та тім, що з'являються цілям в умовах, близьких до табличних, а також при відсутності часу на урахування поправок, коли потрібно негайне відкриття вогню, вихідні установки призначаються:

- приціл – відповідно дальності до цілі;
- прицільна марка(для оптичних прицілів) – центральний косинець;
- цілик – на нульовій відмітці
- точка прицілювання – центр цілі.

Приціл, цілик і точка прицілювання вибираються з таким розрахунком щоб при стрільбі середня траєкторія проходила посередині цілі.

Правила стрільби з озброєння БТР

Для проведення першого пострілу визначаються вихідні установки:

- установка прицілу (приціл);
- прицільна марка;
- точка прицілювання.

Для вибору прицілу, точки прицілювання і бокових поправок необхідно визначити відстань до цілі, врахувати характер цілі і зовнішні умови, які можуть вплинути на дальність і напрямок польоту кулі. Установка прицілу, ділення по боковому напрямку вибирається з таким розрахунком, щоб при стрільбі середня траєкторія проходила посередині цілі.

1. Поправка на відхилення температури повітря від табличної (+15°C).

- поправка в положення точки прицілювання або установки прицілу на температуру повітря вводять при стрільбі з кулемету КПВТ на дальності більше 1000 м, а з кулемета ПКТ – більше 500 м. При цьому якщо температура повітря вище +25°C, то за точку прицілювання приймають нижній край цілі, при температурі від -5°C до -10°C – верхній край цілі. При температурі повітря від -15°C до -20°C, 30°C і більше приціл відповідно збільшувати на 1 та 2 ділення.

2. Вибір бокових поправок на вітер.

- вибір бокових поправок на вітер при стрільбі по нерухомій цілі залежить від швидкості та напрямку вітру і від дальності до цілі. Бокові поправки на вітер вибираються з тієї сторони від вертикальної лінії прицілу куди дме вітер.

При визначенні поправок на боковий вітер, який дме під кутом 90 до площини стрільби керуються таблицею.

Табличні поправки при сильному вітрі (8-10 м/с) необхідно збільшувати в два рази, а при слабкому або при повільному вітрі який дме під гострим кутом до площини стрільби, зменшувати у два рази

Відстань стрільби	Поправки на боковий вітер, помірний 4 м/с, під кутом 90 до напрямку стрільби			
	Кулемет КПВТ		Кулемет ПКТ	
	В метрах	В тисячних	В метрах	В тисячних
300	-	-	0,26	1
400	0,16	0,5	0,48	1
500	0,28	0,5	0,72	1,5
600	0,40	0,5	1,1	2

Відстань стрільби	Поправки на боковий вітер, помірний 4 м/с, під кутом 90 до напрямку стрільби			
	Кулемет КПВТ		Кулемет ПКТ	
	В метрах	В тисячних	В метрах	В тисячних
700	0,56	1,0	1,6	2
800	0,78	1,0	2,2	3
900	1,0	1,0	2,9	3
1000	1,2	1,0	3,7	4
1100	1,6	1,5	4,6	4,5
1200	1,9	1,5	5,5	4,5
1300	2,3	2,0	6,6	5
1400	2,8	2,0	7,7	5,5
1500	3,2	2,0	8,9	6

3. Вибір поправок на рух цілі, яка рухається під кутом 90 до площини стрільби.

Для визначення упередження при стрільбі по цілях які рухаються під кутом 90 до площини стрільби, керуються таблицею:

Відстань стрільби	Упередження при русі цілі зі швидкістю							
	10км/год. (3 м/с)		20км/год. (6 м/с)		10км/год. (3 м/с)		20км/год. (6 м/с)	
	Кулемет КПВТ				Кулемет ПКТ			
	В м.	В тис.	В м.	В тис.	В м.	В тис.	В м.	В тис.
100	0,3	3	0,6	5	0,4	4	0,7	7
200	0,6	3	1,2	5,5	0,7	4	1,4	7
300	0,9	3	1,8	5,5	1,2	4	2,3	8
400	1,2	3	2,4	6	1,6	4	3,2	8
500	1,5	3	3,1	6	2,1	4	4,3	8
600	1,9	3	3,8	6	2,7	4,5	5,5	9
700	2,3	3	4,5	6	3,4	5	6,8	10
800	2,7	3	5,3	6	4,2	5	8,3	10
900	3,1	3	6,1	6	5,0	5,5	10,0	11
1000	3,5	3,5	7,0	6,5	6,0	6	11,5	11
1100	3,9	3,5	7,8	7	-			
1200	4,4	3,5	8,8	7	-			
1300	4,9	3,5	9,8	7	-			
1400	5,4	4	10,9	7,5	-			
1500	6,0	4	12,0	7,5	-			

СПАРЕНІ КУЛЕМЕТИ 14,5 ММ КРУПНОКАЛІБЕРНИЙ КУЛЕМЕТ ВЛАДИМИРОВА ТАНКОВИЙ КПВТ

14,5 мм крупнокаліберний кулемет Володимирова танковий (КПВТ) є потужною автоматичною зброєю, що встановлюється в башті бронетранспортерів (БРДМ). Крупнокаліберний кулемет призначений для боротьби з легко броньованими цілями, вогневими засобами і живою силою противника, що знаходиться за легкими укриттями на відстанях до 1000 м.

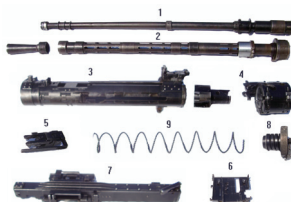
Кулемет призначений для боротьби з легко броньованими цілями, вогневими засобами і живою силою противника, що знаходиться за легкими укриттями на відстанях до 1000 м.

Тактико-технічна характеристики

Калібр	14.5 мм
Прицільна дальність стрільби	2000 м
Дальність ефективної стрільби по наземним цілям	До 2000 м
Дальність ефективної стрільби по повітряним цілям	До 1500 м
Темп стрільби	500-600 пострілів/хв
Бойова швидкострільність	70-80 пострілів /хв
Безперервне ведення вогню	До 150 пострілів
Кількість нарізів	8
Боєприпаси що використовуються	Б-32, БС-41,БЗТ, БСТ
Вага	52,2 кг

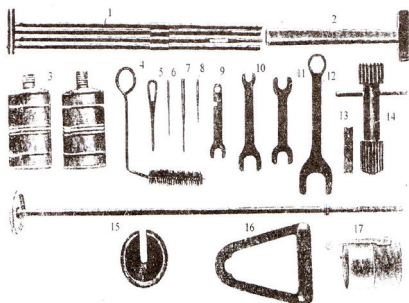
14,5 мм кулемет КПВТ складається із наступних основних частин та механізмів:

1. Ствола
2. Кожуха ствола
3. Ствольної коробки
4. Затвора
5. Спускового механізму
6. Приймача
7. Кришки ствольної коробки
8. Затильника
9. Зворотно-бойової пружини

До комплекту 14,5 мм кулемета КПВТ входять:

Патронні коробки із стрічками, приціл, приладдя для чищення, розбирання та збирання, трубка холодного пристрілювання, пристрої для стрільби холостими патронами і для спорядження стрічки патронами.

Індивідуальний комплект ЗІП кулемета КВТ.

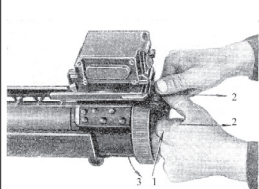
1 – шомпол; 2 – молоток; 3 – маслянка; 4 – йоржик; 5 – викрутка; 6, 7, 8 – викрутки; 9, 10, 11, 12 – ключі гайкові; 13 – калібр для перевірки виходу бойка; 14 – прочистка з воротком; 15 – тяга з поршнем і шайбою; 16 – рукоятка для зняття кулемета з установки; 17 – запобіжний ковпак.

Неповне розбирання 14,5 мм кулемету КПВТ проводиться у наступній послідовності:

	<p>Від'єднати ствол від ствольної коробки:</p> <ul style="list-style-type: none">• поставити затвор на шептало, відкрити кришку ствольної коробки і перевірити відсутність патрона в пазах бойової личинки і патроннику, а також гільзи (патрона) в гільзовідводі;• закрити кришку ствольної коробки;• від'єднати ствол із кожухом від ствольної коробки: розстопорити й відкинути намітку хомути переднього кріплення ствола; натиснути на защіпку кожуха ствола, повернути кожух за ручку вправо до упору і, просовуючи його вперед і злегка похитуючи, від'єднати ствол
	<p>Від'єднати ствольну коробку з амортизаторами від люльки:</p> <p>Від'єднати кришку від ствольної коробки:</p> <ul style="list-style-type: none">• для чого повернути защіпку кришки вгору і, повернувши кришку на 60°, від'єднати її (припідняти вгору) від ствольної коробки (рис. 5).

Від'єднати лоток від приймача, припіднявши його вгору.

Від'єднати основу приймача від ствольної коробки, піднімаючи її обома руками вгору.

Від'єднати затильник від ствольної коробки:

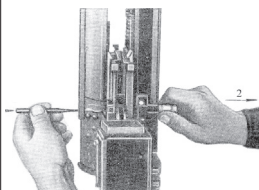
- натиснувши на фіксатор защіпки затильника, (стрілка 1), відтягнути нижній кінець защіпки назад до упора (стрілка 2);
- утримуючи защіпку, повернути затильник вправо (вліво), до розчеплення защіпки з основою спускового механізму (стрілка 3);
- утримуючи правою рукою ззаду затильник, який знаходиться під дією зворотно-бойової пружини, повернути його та від'єднати від ствольної коробки

Вийняти зі ствольної коробки зворотно-бойову пружину.

Від'єднати спусковий механізм від ствольної коробки, висунувши (вибивши легкими ударами молотка по зацепам шептала) його з пазів перемички назад.

Від'єднати щиток направляючої планки ручки перезарядження (якщо він є):

- відтягнути до упора і повернути в будь-який бік на 90° защіпку;
- висунути щиток із пазів планки назад.

Вийняти зі ствольної коробки затвор:

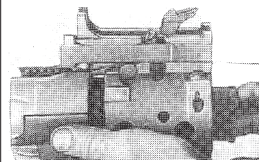
- відвести затвор за гребінь назад до упора;
- за допомогою виколотки, вставленої в отвір зачіняючої планки, виштовхнути направляючий палець із затвора і вийняти його

Від'єднати ручку перезарядження від ствольної коробки, для чого просунути її назад, змістити виступи з вирізами направляючої планки і від'єднати вліво від ствольної коробки.

Від'єднати амортизатори від ствольної коробки:

- розстопорити і відкинути намітку хомута;
- підняти ствольну коробку і положити її гільзовідводом угору.

Від'єднати гільзовідвід від ствольної коробки, утопивши контрзащіпку, підняти защіпку вгору і, змістивши гільзовідвід назад, від'єднати його.

Розібрати затвор:

- виколоткою виштовхнути справа наліво палець ударника;
- двома пальцями правої руки вийняти ударник із бойової личинки
- від'єднати бойову личинку від остова затвора, для чого великим пальцем правої руки натиснути на задній кінець подавача, а лівою рукою висунути бойову личинку вперед.

	<p>Розібрати механізм подачі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • від'єднати запобіжний щиток від кришки ствольної коробки, для чого розшплінтувати і вийняти шпильки, а потім від'єднати щиток; у кулеметі більш раннього випуску зняти правий верхній запобіжний щиток приймача, відвівши виколоткою зуб защіпки до розчеплення з приливом кришки приймача; зняти лівий верхній запобіжний щиток приймача, відтягнувши його защіпку і посунувши щиток вліво; покласти кришку ствольної коробки верхньою площиною на стіл і відділити від неї кришку приймача, для чого правою рукою натиснути на защіпку двигунця подавання, а лівою вставити виколотку в один із вирізів двигунця і перемістити двигунець назад до упора в обмежувач; натиснувши знизу вгору на флажок важеля пропускання подачі, підняти кришку приймача вгору, від'єднати її від'єднати повзун подачі від кришки ствольної коробки, для чого обмежувач відвести за головку вбік, а двигунець (за допомогою виколотки) – в крайнє заднє положення; посунути повзун вліво від'єднати його від кришки; • від'єднати двигунець подавання від кришки ствольної коробки; вимкнути защіпку двигунця, перемістити виколоткою двигунець із заднього положення в переднє і, припіднявши його за задній кінець, вийняти із кришки ствольної коробки (якщо є нижній запобіжний щиток, то він відокремлюється раніше двигунця).
<p>Вийняти ствол із кожуха:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зняти зі ствола ущільнення; • повертаючи ствол відносно кожуха вправо і відтягуючи на себе, вийняти ствол із кожуха. 	
	<p>Від'єднати полум'ягасник:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивести защіпку із гнізда полум'ягасника, ключем та рукою повернути полум'ягасник в напрямку стрілки з літерою «Р» (розбирання) на 45° і від'єднати його від кожуха (основи надульника); вийняти з полум'ягасника діафрагму

Збирання 14,5 мм кулемету КПВТ після неповного розбирання проводиться в наступній послідовності.

Приєднати полум'ягасник: вставити діафрагму в основу надульника, відтягнути защіпку та, змістити повздовжні риски на полум'ягаснику і основі надульника, вставити полум'ягасник до упора і за допомогою ключа повернути його в напрямку стрілки з літерою «З» (збирання) до постановки на защіпку.

Встановити ствол в кожух так, щоб секторні виступи ствола зайшли за виступи муфти кожуха, і повернути його проти годинникової стрілки до упора.

Зібрати механізм подачі:

- уставити двигунець подачі переднім кінцем (вирізами на зад) під втулку кришки ствольної коробки так, щоб видно було надпис на двигунцеві, який відповідає потрібному напрямку подавання стрічки (справа наліво – «правий», зліва направо – «лівий»);
- перемістити двигунець виколоткою в заднє положення до упора в обмежувач, натиснувши попередньо на зачіпку двигунця (якщо є нижній запобіжний щиток, то вставити його на місце зачіпкою вверху);
- відвести обмежувач за головку і просунути двигунець подачі в крайнє заднє положення, вставити повзун подачі в пази кришки з боку важеля пропускання подачі та просунути його до збігу рисок на повзуні і на передньому кінці двигунця; просунути двигунець вперед, переконатися, що повзун подачі переміщується вбік; відвести двигунець назад до постановки його на зачіпку;
- приєднати кришку приймача до кришки ствольної коробки: взяти кришку приймача обома руками, накласти її на кришку ствольної коробки так, щоб пальці, які подають, були біля задніх стінок вікон у кришці приймача, а важіль пропускання подачі – ззаду вирізу; кришку приймача притиснути до кришки ствольної коробки і подати назад до упора (кінець важеля пропускання подачі повинен потрапити в виріз);
- приєднати запобіжний щиток до кришки ствольної коробки: наложити щиток зверху на кришку так, щоб змістились отвори кришки ствольної коробки й щитка; вставити в отвори зліва шпильки і зашплінтувати їх.

Зібрати затвор:

- приєднати бойову личинку до остова затвора, для цього, натиснувши великим пальцем на задній кінець подавача, лівою рукою вставити бойову личинку вирізом до подавача вгору і відпустити подавач;
- вставити ударник у канал бойової личинки, змістивши отвори в ударнику і в остові затвора, вставити в ці отвори зліва направо палець ударника (зашплінтувати його, якщо є отвір для шплінта).

Приєднати гільзовідвід до ствольної коробки і закріпити зачіпкою

Приєднати амортизатори до ствольної коробки, слідкуючи за тим, щоб штир основи хомута ввійшов у стінку ствольної коробки, а вороток намітки став на стопор

Приєднати ручку перезарядження до ствольної коробки.

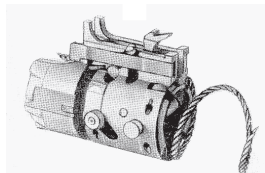
Встановити затвор у ствольну коробку:

- направити затвор бойовою личинкою в ствольну коробку, просунути вперед і, вирівнявши прискорювальні вирізи затвора з отвором на направляючій планці ручки перезарядження, вставити прискорювач;
- просовуючи за гребінь затвор вперед, вставити в нього направляючий палець і просунути затвор в крайнє переднє положення

Приєднати щиток (якщо він є) **направляючої планки ручки перезарядження:**

- просунути щиток уперед, щоб передній його кінець пройшов крізь вікно в ручці перезарядження, а пластинка на задньому кінці ввійшла в пази направляючої планки;
- відтягнувши зачіпку щитка і повернувши її на 90°, закріпити щиток.

Вставити спусковий механізм в перемичку ствольної коробки, наприклад його шептало вперед так, щоб похвздожні виступи ввійшли в пази перемички і просунути вперед до упора.

Положення переднього витка зворотньо-бойової пружини

Вставити зворотньо-бойову пружину в ствольну коробку, слідкуючи за правильністю положення переднього

Приєднати затильник до ствольної коробки:

- лівою рукою взятися за перемичку ствольної коробки, а правою вставити затильник заціпкою вверх, буферною пружиною в зворотньо-бойову пружину;
- стиснувши зворотньо-бойову пружину, подати затильник вперед до упора, ввевши його сухарні виступи між відповідними виступами ствольної коробки;
- не відпускаючи затильника, повернути його до упора заціпки в основу спускового механізму;
- натиснувши на фіксатор заціпки затильника, відтягнути заціпку і повернути затильник; відпустивши заціпку, повернути затильник до різкого клацання заціпки

Приєднати основу приймача до ствольної коробки.

Приєднати лоток до ствольної коробки

Приєднати кришку до ствольної коробки:

надіти втулку кришки на цапфу ствольної коробки і повернути так, щоб вона стала повздовж ствольної коробки;
опустити кришку, попередньо переконавшись, що двигунець подачі знаходиться в задньому положенні

Приєднати ствольну коробку з амортизаторами до люльки:

- покласти ствольну коробку на люльку так, щоб виступи основи хомута і палець бороди знаходились навпроти направляючих люльки: підняти ручки стопорів амортизаторів угору, просунути ствольну коробку вперед і відпустити ручки стопорів (стопори повинні увійти в отвори штоків амортизаторів);
- приєднати середній ролик до ручки перезарядження, для чого повернути кожух ролика вправо (вліво) до заходження секторного виступу під виступ чашечки ручки перезарядження; опустити кожух ролика;
- закрити кришку ствольної коробки, повернувши заціпку кришки, при цьому зуб заціпки повинен увійти в виріз на перемичці, а фіксатор – у виріз на кришці;
- рукою перезарядження відвести затвор у заднє положення і поставити його на шпталю;

Приєднати ствол до ствольної коробки:

- направити ствол із кожухом у ствольну коробку так, щоб повздовжні пази муфти ствола співпали з виступами на ствольній коробці, а сухарні виступи кожуха увійшли між виступами ствольної коробки;
- просунути кожух до упора муфти в ствольну коробку, повернути його за ручку вліво до упора (заціпка кожуха ствола повинна повністю увійти у виріз муфти);
- звільнити затвор від шпталю і плавно подати його в крайнє переднє положення.

Можливі несправності кулемету КПВТ

НЕСПРАВНІСТЬ	ПРИЧИНА НЕСПРАВНОСТІ	СПОСІБ УСУНЕННЯ НЕСПРАВНОСТІ
<p>Неповне відходження рухомих частин назад Рухомі частини під час руху назад зупинилися у проміжному положенні.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забруднення рухомих частин. 1. Несправність патрона. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Почистити і змастити кулемет. 2. Відкрити кришку ствольної коробки і усунути несправний патрон.
<p>Слабкий накол капсула патрона, осічка або недокриття Рухомі частини підійшли в переднє положення, патрон досланий в патронник, але пострілу немає.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Несправність патрона. 1. Потрапив сторонній предмет між стволом і бойовою личиною або між остовом затвора і бойовою личиною. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвести затвор назад, поставивши його на шептало і продовжувати стрільбу. 2. Усунути сторонній предмет. 3. Розібрати затвор, збільшити вихід бойка або замінити бойок. 4. Почистити затвор і надульник і змастити частини, що труться.
<p>Невідбиття останньої гільзи Рухомі частини в передньому положенні гільза відійшла назад до патронника.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поломка чи осадження пружини подавача. 2. Закруглення чи наплив металу на заплечках подавача і на упорі подавача. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Замінити пружину подавача. 2. Замінити подавач чи упор пружини подавача.
<p>Заклинення ланки стрічки в приймачі Рухомі частини в передньому положенні, стрічка з патронами перекосена в приймачі.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Несправність ланки стрічки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відкрити кришку ствольної коробки і поправити стрічку. 2. Замінити несправну стрічку.
<p>Відмова електроспуску</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розрядка АКБ. 2. Погоаний контакт в штепсельному роз'ємі чи у ввіді, обрив проводу. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Продовжувати стрільбу, користуючись спусковим важелем. 2. Перевірити напругу батарей і якість кріплення роз'єму. Якщо напруга батарей нормальна і роз'єм закріплений якісно, направи електроспуск до ремонтної майстерні.
<p>Незахоплення патрона зачепами виймача чи пропуск подачі Рухомі частини в передньому положенні, патрона в патроннику нема.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забруднення рухомих частин чи згущення мастила. 2. Забруднення надульника. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перезарядити кулемет і продовжувати стрільбу. 2. При повторенні затримки прочистити і змастити рухомі частини і надульник.

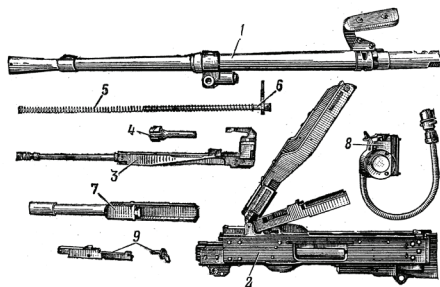
7,62-ММ КУЛЕМЕТ КАЛАШНИКОВА ТАНКОВИЙ ПКТ

7,62-мм кулемет Калашникова танковий ПКТ

7,62-мм кулемет ПКТ Калашникова танковий призначений для ураження живої сили, вогневих засобів, легкої бойової техніки та інших засобів противника.

Основні частини 7,62-мм танкового кулемету ПКТ представлені на малюнку.

Основні частини та механізми кулемету ПКТ

1 – ствол; 2 – ствольна коробка із кришкою та основою приймача; 3 – затворна рама із витягувачем та газовим поршнем; 4 – затвор; 5 – зворотньо-бойова пружина; 6 – спрямовуючий стержень; 7 – трубка газового поршня; 8 – електроспуск; 9 – спусковий механізм.

Тактико-технічні характеристики кулемета ПКТ

Калібр	7,62 мм
Дальність прямого пострілу: по грудній фігурі по фігурі, що біжить	440 м 670 м
Темп стрільби	700-800 п/хв
Бойова швидкострільність	ДО 250 п/хв
Початкова швидкість кулі	855 м/с
Максимальна дальність польоту кулі	3800 м
Вага кулемета	10,5 кг
Вага ствола	3,23 кг
Кількість нарізів	4
Прицільна дальність	1200-2000 м
Дальність польоту кулі, до якої зберігається її вбивча дія	3800 м
Довжина нарізної частини ствола	666 мм
Маса патрона	21,8 г
Маса кулі	9,6 г
Маса порохового заряду	3.1 г

Затримки які можуть виникнути при стрільбі із кулемету ПКТ

ЗАТРИМКИ І ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА	ПРИЧИНИ ЗАТРИМОК	СПОСІБ УСУНЕННЯ
Не дохід затворної рами у переднє положення. Затворна рама не дійшовши у переднє положення, зупинилася, черговий патрон у патроннику, зачепи викидача не захопили патрон у приймачі.	Забруднення ствольної коробки чи патронника, нагар у патрубку газової камери. Пом'ятись чи забруднення патрона або стрічки.	Не розбираючи кулемета, змазати патронник, частини що труться, патрубок газової камери. При першій можливості вичистити кулемет або замінити ствол. Замінити патрон або стрічку
Осічка. Затворна рама у передньому положенні, патрон у патроннику, пострілу не відбулося.	Несправність патрона. Несправність ударника. Забруднення кулемета або застигання змазки	Оглянути витягнутий із патронника патрон і при відсутності глибокої вм'ятини на капсулі прочистити затвор, патронник і третьові частини, а при поломці чи зносі ударника кулемет відправити у ремонтну майстерню.
Неповний відхід затворної рами (рухомих частин) назад. Затворна рама зупинилася у проміжному положенні, патрон, викинутий із приймача, залишився в зачехах викидача.	Забруднення третьових частин. Заклинення стрічки в патронній коробці, перекіс стрічки у приймачі.	Поставити затворну раму на бойовий звід та продовжити стрільбу. При повторенні затримки, розрядивши кулемет, оглянути укладання і правильність спорядження стрічки. Якщо стрічка покладена і споряджена правильно, переставити газовий регулятор на більший розподіл. При першій нагоді прочистити та змастити кулемет.
Мимовільна стрільба. При відпусканні спускового гачка стрільба не припиняється.	Несправність спускового механізму. Округлення бойового зводу затворної рами. Забруднення кулемета, застигання мастила.	Припинити стрільбу пригорнувши рукою стрічку до приймача. Розрядити кулемет оглянути шептало та бойовий звід. Якщо вони справні, переставити регулятор на більший розподіл і змазати третьові частини. При повторенні затримки кулемет відправити у ремонтну майстерню
Невитяг гільзи. Затворна рама зупинилася у проміжному положенні, гільза залишилася у патроннику і черговий патрон утнувся в неї кулею.	Несправність викидача чи його пружини. Забруднення патронника чи патрона, зрив закраїни гільзи.	Якщо гільза при перезаряджанні не витягується із патронника то необхідно вибити її шомполом або замінити ствол. У випадку зриву закраїн гільзи прочистити патронник, змастити патрони у стрічці та переставити регулятор на менший розподіл. При несправності викидача або його пружини кулемет відправити у ремонтну майстерню.

ЗАТРИМКИ І ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА	ПРИЧИНИ ЗАТРИМОК	СПОСІБ УСУНЕННЯ
<p>Прихват гільзи. Гільза, яка витягнута із патронника, залишається у ствольній коробці або защемляється у її вікні затвором.</p>	<p>Забруднення третьових частин, газових шляхів чи патронника. Несправність відбивного виступу чи штовхальника щитка. Несправність викидача чи його пружини.</p>	<p>Вилучити гільзу із ствольної коробки та продовжити стрільбу. При повторенні затримки змазати третьові частини та патронник. При несправності викидача, його пружини, відбивного виступу чи штовхальника щитка кулемет відправити у ремонтну майстерню.</p>
<p>Поперечний розрив гільзи. Затворна рама не дійшла у переднє положення, тому, що передня частина гільзи що розірвалася, залишилася у патроннику і не дозволяє ввійти в нього патронів, що досилається.</p>	<p>Великий зазор між казенним зрізом ствола та затвором. Несправність патрона.</p>	<p>Якщо при перезаряджанні кулемета викинутий патрон витяг передню частину гільзи, стрільбу продовжувати. Якщо передня частина гільзи залишилася у патроннику, її необхідно витягнути за допомогою викидача гільз чи замінити ствол. Для витягування передньої частини гільзи треба розрядити кулемет, установити викидача у патронник, спустити затворну раму з бойового взводу, та енергійно відвести її назад. При повторенні затримки змістити ствол назад, для чого вибити шпильку гвинта замикача ствола, вигвинтити викруткою гвинт на один оберт та вставити шпильку.</p>

ПРИВЕДЕННЯ СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА ОЗБРОЄННЯ БМ ДО НОРМАЛЬНОГО БОЮ

Загальні положення

Одним з істотних факторів, що впливають на результати стрільби, а в цілому й на бойову готовність, є якість перевірки бою зброї та приведення її до нормального бою.

Вся зброя, що перебуває в підрозділах, повинна бути завжди приведена до нормального бою й мати вивірені приціли. Стрільба зі зброї, не приведеної до нормального бою, і з не вивіреними прицілами забороняється.

Перевірка бою зброї (вивірка прицілів) проводиться:

- при надходженні її в підрозділ;
- після ремонту і заміни частин, які могли б змінити її бій;

- при виявленні під час стрільби значних відхилень куль (гранат);
- при постановці зброї на зберігання;
- в умовах бойової обстановки – періодично при кожній можливості.

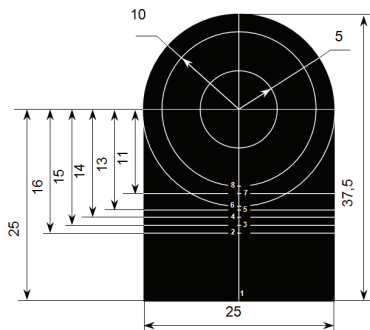
Крім того, вивірку прицілів рекомендується робити перед кожною стрільбою.

Перед перевіркою бою зброї і вивіркою прицілів варто ретельно оглянути зброю, приціли й, якщо необхідно, відремонтувати їх.

Перевірка бою проводиться з метою виявлення відповідності розсіювання точок влучення й положення середньої точки влучення встановленим нормам. Ці норми вказуються для кожного виду зброї у відповідних настановах, керівництва, технічних описах.

Перевірка бою та приведення зброї до нормального бою організується командиром роти (батареї, взводу) на стрільбищі (директрисі, вогневому містечку) у ясну, безвітряну погоду, у закритому тирі або на захищеній від вітру ділянці стрільбища при нормальному освітленні (прицільні пристосування повинні бути вкриті від прямих сонячних променів і не повинні блищати).

Прямі начальники до командира частини включно зобов'язані стежити за точним дотриманням правил перевірки бою зброї (вивірки прицілів) та приведення його до нормального бою.

Перевірочна мішень з Лініями для перевірки зразків зброї під патрони:

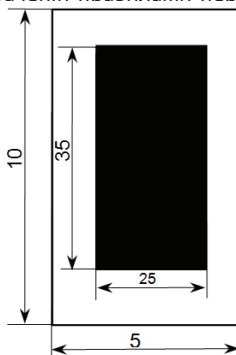
1 – зброї, що використовує набій зр. 1943 р.; 2 – снайперської гвинтівки, 3 – кулеметів, що використовують гвинтівковий набій; 4 – станкових кулеметів під час використання набоїв з кулею зр.1930 р.; 5 – станкових кулеметів під час використання набоїв з кулею зр.1908 р. та 5,45 мм автомата Калашникова; 6 – пістолетів і револьверів; 7 – 12,7 мм великокаліберного кулемета; 8 – 5,45 мм ручного кулемета Калашникова; Чорний прямокутник (мішень), що може застосовуватися для перевірки бою зброї та приведення її до нормального бою (на щиті)

Стрільба при перевірці бою та приведенні зброї до нормального бою повинна проводитись, як правило, самими військовослужбовцями із закріпленої зброї або кращими стрільцями, які відібрані командиром підрозділу, при цьому повинні бути присутні командири відділень і артмайстер (технік) з необхідним інструментом.

Перевірка бою та приведення зброї до нормального бою проводиться стрільбою патронами зі звичайною кулею однієї партії (для 14,5-мм кулемета КПВТ – патрони з кулею Б-32), на відстані 100 м до пристрілочної мішені. Стрільба ведеться по перевірочній мішені або по чорному прямокутнику розміром 35 см по висоті та 25 см по ширині), закріплених на білому щиті висотою 1 м і шириною 0,5 м. З метою усунення звалювання зброї й для зручності прицілювання щита з мішенями встановлюються строго по схилі, і точка прицілювання повинна перебувати приблизно на висоті (рівні) голови стріляючого.

Точкою – прицілювання є середина нижнього краю перевірочної мішені, відрізаної по білої лінії, що відповідає даному виду зброї (середина нижнього прямокутника). За КТ (нормальне положення СТВ) – приймається центр кіл на пристрілочної мішені; на чорному прямокутнику положення КТ відзначається по стрімкій лінії вище точок прицілювання на відстані, передбаченій правилами перевірки бою зброї.

Стрільба з автоматів, гвинтівок і карабінів проводиться з положення лежачи з упору. Як упор може бути використаний мішок, не туго набитий дерев'яною тирсою або піском. Стрільба з кулеметів проводиться з положення лежачи на ґрунті середньої щільності (дернистому ґрунті), стрільба з пістолетів – з положення стоячи або лежачи як з упору, так і без нього.

Вивірка прицілів гранатометів, перевірка бою та приведення до нормального бою озброєння БТР і БМП виробляються розрахунками й екіпажами машин. Машини повинні встановлюватися на рівній горизонтальній площадці із твердими опорами під гусениці (колеса). Тиск у шинах коліс БТР повинен бути нормальним. Двигуни зупиняються, включається перша передача та ручне гальмо. Перевірка бою та приведення до нормального бою автоматів, гвинтівок, карабінів і пістолетів проводиться стрільбою одиночними пострілами, а кулеметів – спочатку стрільбою одиночними пострілами, потім автоматичним вогнем.

Вивірка прицілів може проводитися по віддаленій точці та по вивірочній мішені, а механічного прицілу гранатометів – по вивірочній мішені.

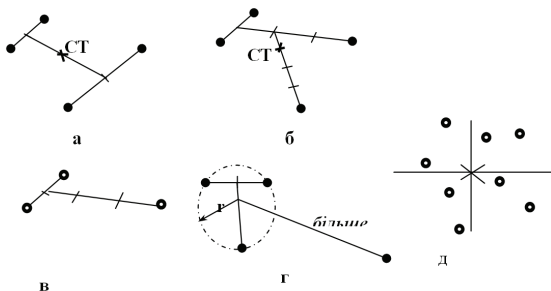
Нормативи по перевірці бою та приведенні зброї до нормального бою приведені в таблиці.

Перевірка бою стрілецької зброї

Для перевірки бою зброї стріляючий робить чотири одиночних постріли, ретельно та одноманітно прицілюючись у середину нижнього краю пристрілочної мішені (чорного прямокутника). По закінченні стрільби командир, що керує перевіркою бою, оглядає мішень і по розташуванню пробоїн визначає кучність стрільби та положення СТВ.

Кучність стрільби зізнається нормальної, якщо всі чотири пробоїни (для СВД – чотири обов'язково) або три (при одній що відірвалася) уміщаються в коло (габарит), зазначений у табл. 9. Якщо кучність розташування пробоїн не задовольняє цій вимозі, то стрільба повторюється. При повторному незадовільному результаті зброю варто відправити в ремонтний орган для усунення причин розкиду куль

Якщо кучність розташування пробоїн буде визнана нормальної, командир визначає СТВ та її положення відносно КТ.

Визначення середньої точки влучення:

а, б – по чотирьох пробоїнах; в – по трьох пробоїнах;

г- визначення пробоїни, що відірвалася;

д – при стрільбі автоматичним вогнем

Для визначення СТВ по чотирьох пробоїнах необхідно:

- з'єднати прямою лінією дві найближчі пробоїни й відстань між ними розділити навпіл;
- отриману точку з'єднати із третьою пробоїною й відстань між ними розділити на три рівні частини;
- точку розподілу, найближчу до двох перших пробоїн, з'єднати із четвертою пробоїною й відстань між ними розділити на чотири рівні частини.

Точка розподілу, найближча до перших двох пробоїн, і буде середньою точкою влучення.

Якщо всі чотири пробоїни не вміщаються в зазначений габарит, СТВ дозволяється визначати по трьох більш купно розташованих пробоїнах за умови, що четверта віддалена від СТВ трьох пробоїн більш ніж на 2,5 радіуси кола, що вміщає ці пробоїни.

Для визначення СТВ по трьох пробоїнах необхідно:

- з'єднати прямою лінією дві найближчі пробоїни й відстань між ними розділити навпіл;
- отриману точку з'єднати із третьою й відстань між ними розділити на три рівні частини.

Точка розподілу, найближча до перших двох пробоїнам, і буде СТВ.

При нормальному бої зброї СТВ повинна збігатися із КТ або відхилятися від її в будь-якому напрямку не більше ніж на величину, зазначену в табл. 9.

Після перевірки бою кулеметів одиночними пострілами виробляється перевірка їхнього бою автоматичним вогнем. Для цього той, хто пристрілює зброю проводить автоматичним вогнем зазначене в таблиці кількість черг, витрачаючи певну кількість патронів, ретельно прицілюючись під середину нижнього краю перевірконої мішені (чорного прямокутника) і уточнюючи наведення кулемета після кожної черги.

Бій кулемета є нормальним, якщо зазначене в таблиці кількість пробоїн уміщається в зазначене коло (габарит) і СТВ при цьому відхиляється від КТ не більше ніж на припустиму величину.

СТВ при стрільбі автоматичним вогнем визначається в такий спосіб:

- зверху або знизу відраховує половина пробоїн, які відокремлюються горизонтальною лінією;
- у такий же спосіб відраховує половина пробоїн праворуч або ліворуч, які відокремлюються вертикальною лінією.

Точка пересічення горизонтальної й вертикальної ліній визначає положення СТВ.

Кучність стрільби кулемета при автоматичній стрільбі залежить не тільки від стану кулемета, але й від стріляючого. Тому в сумнівних випадках при незадовільній кучності стрільби варто повторити із залученням більше досвідченого того, хто пристрілює зброю.

Приведення до нормального бою стрілецької зброї

Якщо при стрільбі одиночними пострілами СТВ відхилилася від КТ у яку-небудь сторону більш ніж на припустиму величину, то відповідно до цього виробляється зміна положення мушки: якщо СТВ нижче КТ, мушку варто вгвинтити, якщо вище – вигвинтити; якщо СТВ лівіше КТ, полозок мушки необхідно пересунути вліво, якщо правіше – вправо. Величини зміщення СТВ при переміщенні мушки убік (уліво, вправо) на 1 мм або вигвинчуванні (вгвинчуванні)

її на один повний оборот зазначені в табл. 9. Правильність переміщення мушки перевіряється повторною стрільбою.

Якщо при автоматичній стрільбі СТВ відхилилася від КТ більш ніж на припустиму величину, після огляду кулемета та перевірки його установки на вогневій позиції стрільбу варто повторити. Якщо в результаті повторної стрільби СТВ все-таки відхилилася більш ніж на припустиму величину, то необхідно змінити положення мушки так, як указувалося вище. Після зміни положення мушки стрільба повторюється.

Якщо кулемет не вдається привести до нормального бою автоматичним вогнем, то він відправляється в ремонтний орган для огляду та ремонту.

Після приведення зброї до нормального бою стара ризка на ползку мушки забивається, а замість, її набивається нова.

Останній результат стрільби при приведенні зброї до нормального бою заноситься в картку якісного стану автомата, карабіна, пістолета або у формуляр кулемета, снайперської гвинтівки.

Таблиця Норм з перевірки бою зброї та приведення зброї до нормального бою

Нормативи	5,45 мм АК-74	5,45 мм РПК-74	7,62 мм СВД	7,62 мм ПКМ	7,62 мм СКС	12,7 мм кулемет »Утес»	9 мм ПМ
	Положення для стрільби						
	Лежачи з упору, без багнета	Лежачи з сошки	Лежачи з упору, без багнета	Лежачи з сошки	Лежачи з упору з багнетом	Лежачи зі станка	Стоячи з руки або з упору
Відстань до мішені, м	100	100	100	100	100	100	25
Встановлення прицілу (механічного) / цілику	3	3/0	3	3/0	3	4/0	-
Перевищення КТ над точкою прицілювання, см	13	11	16/14 ¹	15	25	21/18 ¹	12,5
Кількість пострілів	4	4	4	4	4	4	4
Відхилення СТВ від КТ, см	5	5	3	5	5	10	5

Нормативи	5,45 мм АК-74	5,45 мм РПК-74	7,62 мм СВД	7,62 мм ПКМ	7,62 мм СКС	12,7 мм кулемет »Утес«	9 мм ПМ
	Положення для стрільби						
	Лежачи з упору, без багнета	Лежачи з сошки	Лежачи з упору, без багнета	Лежачи з сошки	Лежачи з упору з багнетом	Лежачи зі станка	Стоячи з руки або з упору
Габарит учкiстi – коло радіусом, см	15	15	8	15	15	20	15
Кількість пострілів/черг	-	8/2-3	-	10/3-4	-	10/2	-
Відхилення СТВ від КТ, см	-	5	-	5	-	8	-
Габарит кучкiстi – коло радіусом, см	-	20 ²	-	20 ³	-	60 ³	-
Зміна СТВ при переміщенні мушки, см							
на 1 мм вліво (вправо)	26	18	16	15	21	8	19
на 1 оберт по висоті	20	14	16	12	16	6	19 ⁴

Вивірка кулеметів та прицілу приведення озброєння до нормального бою

Вивірка кулеметів проводиться двома способами:

- по контрольній мішені, що встановлюється на 20 м від дульного зрізу. (Взаємне розташування перехрест'я в мм подано у формулярі БТР);
- по віддаленій точці, що розташована не ближче 800 м.

Вивірка кулеметів і прицілів провадиться перед кожній стріляниною, а також після заміни прицілу або трубок холодного пристрілювання (ТХП).

Перевірка бою кулеметів і приведення їх до нормального бою провадиться:

- при надходженні кулеметів у підрозділи;
- після заміни кулемета на установці або ствола кулемета;
- при виявленні під час стрілянини значних відхилень куль від цілі або розсіювання куль, що не задовольняють вимогам нормального бою.

У бойовій обстановці вивірка кулеметів і прицілів провадиться періодично при кожній можливості.

Вивірка кулеметів і прицілів, а також перевірка бою кулеметів і приведення їх до нормального бою провадяться навідниками, за яких вони закріплені, і під керівництвом командира взводу (роти). Прямі начальники, до командира частини включно, зобов'язані стежити за точним дотриманням правил приведення кулеметів до нормального бою.

Перевірка бою кулеметів і приведення до нормального бою провадяться на стрільбище (директрисі, вогневому містечку) у безвітряну погоду або на захищеному від вітру ділянці при нормальному освітленні.

Кулемети й установки перед вивірюванням і перевіркою бою варто старанно оглянути й усунути виявлені несправності.

Бронетранспортери (танки) для вивірки і перевірки бою кулеметів установлюються на горизонтальній площадці з твердим ґрунтом, при цьому їхня подовжня вісь повинна збігатися з напрямком стрілянини. Тиск у шинах коліс бронетранспортерів повинні бути однаковим і рівнятися нормальному. Двигун зупиняється, включається перша передача, і машина стає на ручне гальмо.

На висоті лінії вогню і перпендикулярно до напрямку стрілянини встановлюється щит розміром не менше чим 1x1 м:

- у 20 м від дулового зрізу з контрольною мішенню для вивірювання;
- у 100 м із перевіркою мішенню для перевірки бою і приведення до нормального бою.

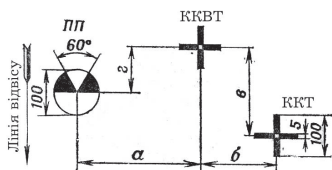
Стрільба при перевірці бою і приведенні кулеметів до нормального бою ведеться автоматичним вогнем у 10 патронів:

- з кулею б-32 із кулемета КПВТ;
- з легкою кулею або з кулею зі сталевим сердечником із кулемета ПКТ.

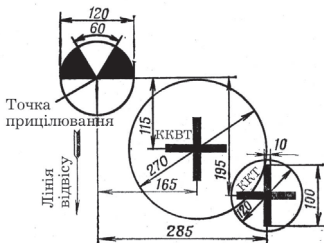
Патрони при цьому беруться однієї партії і з герметичної закупорки. Після приведення кулемета до нормального бою закріпити і зашплінтувати дротом чопа (гайки) механізму вивірювання, а потім побудувати контрольну мішень

Результати останньої стрільби при приведенні до нормального бою в зменшеному виді з указівкою ширих розмірів занести у формуляр. Крім того, у формулярі відповідно до контрольної мішені слід зазначити взаємне положення перехресть прицілу і кулеметів. Контрольна мішень повинна зберігатися в машині або в командира взводу (роти).

ПРИМІТКА. Вивірка кулеметів і прицілів по контрольних мішенях і трубками холодного пристрілювання з інших машин роботи **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ**.

Контрольна мішень для вивірки кулеметів, що встановлені на БТР (розміри подані в міліметрах)

Перевірочна мішень (розміри подані в міліметрах)

Вивірка кулеметів і прицілу, установлених на бронетранспортерах
Вивірка кулеметів і прицілу робити в такому порядку.

- 1) Встановити БТР (БРДМ) і контрольну мішень так, як зазначено вище.
- 2) Вставити ТХП у стволи кулеметів (у кулемета ПКТ попередньо відокремити пломенегасник) до упора, підняти прапорці трубок нагору і простежити, щоб вертикальна нитка сітки трубок була рівнобіжна лінії схилу на контрольній мішені.
- 3) Спостерігаючи через окуляр ТХП, навести кулемет КПВТ у своє перехрестя (оцінку «КПВТ») на мішені і загальмувати установку.
- 4) Перевірити, куди спрямовані перехрестя ТХП кулемета ПКТ і вершина трикутника прицілу. Якщо їхньої лінії візування збігаються з відповідними оцінками на контрольній мішені, то вивірювання на цьому закінчується, а кулемети і приціл рахуються вивіре-

ними. Якщо зазначеного суміщення немає, те необхідно зробити переміщення кулемета ПКТ і прицілу на установці за допомогою механізмів вивірювання. Наприклад, перехрестя ТХП кулемета ПКТ спрямовано правіше і вище оцінки «ПКТ» на мішені, тоді треба послабити на 1-2 обороту:

- лівий чіп горизонтального гвинта механізму вивірювання і, загортаючи правий чіп, сполучити вертикальну нитку перехрестя ТХП з оцінкою «ПКТ» на мішені, загорнути лівий чіп і переконатися, що не відбувся зсув ствола щодо оцінки «ПКТ»;
- нижній чіп задньої стійки механізму вивірювання і, загортаючи верхній чіп, сполучити горизонтальну нитку перехрестя ТХП з оцінкою «ПКТ» на мішені, загорнути нижній чіп і переконатися, що не відбувся зсув ствола щодо оцінки «ПКТ» на контрольній мішені.

5) Для суміщення вершини трикутника сітки прицілу з оцінкою «ПП» на контрольній мішені необхідно:

- послабити дві гайки кріплення прицілу;
- переміщуючи приціл руками, сполучити вершину трикутника сітки прицілу з оцінкою «ПП» на контрольній мішені;
- закріпити приціл у цьому положенні спочатку підтискним гвинтом, ослабив попередньо його стопор, а потім гайками кріплення прицілу; поступово відкріплюючи підтискної гвинт, закріпити підтискної гвинт стопором.

Перевірка бою кулеметів, установлених на бронетранспортерах, приведення їх до нормального бою

Відповідно до вище викладеного пункту вивірити кулемети і приціл із тієї площадки, із яким буде провадитися перевірка бою.

Після цього необхідно:

- у 100 м від дулового зрізу кулемета встановити щит із перевіркою мішенню;
- зарядити кулемети, маючи в стрічках по 10 патронів;
- навести вершину трикутника прицілу в точку прицілювання на мішені і загальмувати механізми наводки;

- натискаючи на кнопку електроспуска кулемета ПКТ, зробити одну чергу, уточнити наводку і зробити одну чергу з кулемета КПВТ;
- розрядити кулемети і додати їм найбільший ріг узвишшя.

Командир, що керує перевіркою бою, на перевіро́чній мішені по розташуванню пробоїн визначає купчастість бою і положення середньої точки влучення (СТВ).

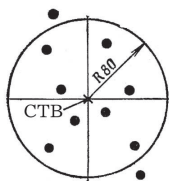
Кучність бою признається нормальною, якщо не менше 8 пробоїн кулемета КПВТ вміщаються в коло діаметром 50 см, а кулемета ПКТ – у коло діаметром 20 см.

Якщо купчастість бою кулеметів не задовольняє зазначеним вимогам, стрілянина повторюється. При повторному незадовільному результаті стрілянини кулемет (кулемети) відправити в ремонтну майстерню.

Якщо купчастість розташування пробоїн кожного кулемета нормальна, командир визначає середні точки влучення (СТВ) і їхнє положення щодо контрольних точок (оцінок «КПВТ» і «ПКТ»).

Для визначення СТВ по десятих (восьми) пробоїнах потрібно:

- поверх або знизу відрахувати половину пробоїн і провести горизонтальну лінію;
- таким же порядком відрахувати половину пробоїн справа або зліва і провести вертикальну лінію.

Визначення середньої точки влучення (СТВ)

Точка перетинання горизонтальної і вертикальної ліній визначить положення середньої точки влучення.

Перевірка бою кулеметів закінчується, і їхній бій признається нормальним, якщо купчастість розташування пробоїн відповідає зазначеним вище вимогам, а середні точки влучення черг кожного кулемета знаходяться усередині відповідних габаритів вправності перевіро́чної мішені.

Якщо середня точка влучення одного або обох кулеметів вийшла з габаритів вправності, то кулемети приводяться до нормального бою.

Для цього необхідно:

- до щита прикріпити нову перевірочну мішень, поєднавши оцінку «КПВТ» із середньою точкою влучення черги кулемета КПВТ і зберігши при цьому стару точку прицілювання і положення СТВ кулемета ПКТ;
- виміряти розмір відхилення СТВ кулемета ПКТ по висоті і бічному напрямку щодо нової оцінки «ПКТ» на мішені;
- уставити ТХП у канал ствола кулемета КПВТ, діючи механізмами наводки, сполучити вершину трикутника прицілу зі старої (першої) точкою прицілювання і загальмувати установку;
- спостерігаючи через окуляр ТХП, визначити точне місце перехрестя трубки на перевірочній мішені;
- відкріпити гайки кріплення прицілу і, переміщуючи легкими ударами рук голівку прицілу, сполучити трикутник із «точкою прицілювання» на новій перевірочній мішені;
- спостерігаючи в ТХП, чи не змінилося положення кулемета КПВТ, закріпити приціл, уточнюючи положення трикутника;
- перемістити вивіреним механізмом вісь каналу ствола кулемета ПКТ на розмір відхилення його СТВ черги від оцінки «ПКТ» нової перевірочної мішені; при цьому для переміщення СТВ (ствола) уліво (управо) необхідно відвернути ліву (праву) чіп горизонтального гвинта і довернути праву (ліву) чіп, а для переміщення СТВ униз (нагору) відвернути нижню (верхню) гайку задньої стійки і довернути верхню (нижню) гайку; поворот гайок на один розподіл переміщає СТВ на 10 см.

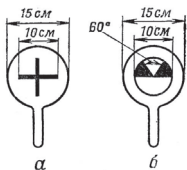
Наприклад, дооберт правої гайки на два розподіли перемістить СТВ уліво на 20 см, а дооберт нижньої гайки на 2,5 розподіли – нагору на 25 см;

- прибрати зі ствола кулемета КПВТ трубку холодного пристрілювання, зарядити кулемети і стрілянина продовжувати, як при перевірці бою, домагаючись результатів, що задовольняють вимогам нормального бою.

Після приведення кулеметів до нормального бою виконати вимоги ст. 93 і скласти контрольную мішень, що дозволяє без стрілянини

вивірити кулемети і приціл, тобто зберегти їхній нормальний бій. Для побудови контрольної мішені необхідно:

- до щита, виставленому в 20 м, прикріпити білий лист паперу з перехрестям і оцінкою «КПВТ»;
- вставити в канал стволів кулеметів ТХП і за допомогою механізмів наводки сполучити перехрестя ТХП кулемета КПВТ із перехрестям на контрольній мішені;
- загальмувати механізми наводки;
- на контрольній мішені за допомогою указок, візуючи через трикутник сітки прицілу і за допомогою ТХП кулемета ПКТ, завдати точку візування прицілу (ПП) і точку осі каналу ствола

Указки, що застосовуються при складанні контрольних мішеней.

кулемета («ПКТ»). Положення кожній із цих точок на мішені варто визначити, як середню точку з трьох оцінок.

За віддаленою точкою вивірювання проводиться аналогічно, як і при вивірюванні по контрольній мішені, тільки після наведення перехрестя ТХП КПВТ у віддалену точку, закріпивши башту, потрібно навести перехрестя ТХП, що встановлена у ПКТ, а потім вершину кутника прицілу ПП-61АМ.

Погодження каналів стволів та ліній прицілювання БТР-80 по контрольній-вивірочній мішені

Перед приведенням баштової установки до нормального бою в цілях зменшення витрат часу, розходу б/п, а також з метою усунення грубих помилок у взаємному положенні кулеметів і прицілу і гарантованого отримання пробоїн в щиті при перших пострілах проводиться узгодження осей каналів стволів кулеметів і оптичної осі прицілу.

- Встановити в шинах $P=3$ кгс/см²;
- Встановити машину на рівній горизонтальній ділянці, зупинити двигун, ввімкнути першу передачу і поставити БТР на стоянкове гальмо;
- Перевести баштову установку по бойовому;

- Встановити кулемети горизонтально і загальмувати гальмо погону і підйомного механізму;
- Встановити горизонтальний штрих на «0»;
- Встановити КВМ на дальності 20 м від дульного зрізу полум'ягасника КПВТ;
- Зняти полум'ягасник з ПКТ;
- Вставити ТХП-14,5 і ТХП-7,62 мм в стволи так, щоб вертикальні штрихи ТХТ були паралельні лінії схилу на КВМ;
- Розгальмувати гальмо погону і підйомного механізмів;
- Спостерігаючи в ТХП 14,5 сполучити перехрестя з хрестом «КПВТ» і загальмувати гальмо погону і під'ємного механізму;
- Спостерігаючи в ТХП-7,62 перевірити чи співпало перехрестя ТХП з хрестом «ПКТ» на КВМ;
- Спостерігаючи в 1ПЗ-2 перевірити збіг перехрестя прицілу з центром відмітки «П» на контрольно-вивірочній мішені.
- При розбіжності, необхідно за допомогою механізмів вивірки перемістити перехрестя ПКТ і 1ПЗ-2 у відповідні точки наведення.

Перевірка бою та приведення до нормального бою кулеметів КПВТ і ПКТ на БТР-80

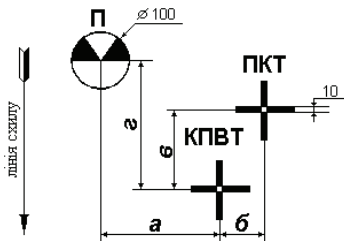
Перевірка бою проводиться по пристрілочній мішені.

Боєприпаси повинні бути однієї партії, взятої з герметичної укупорки з кулею Б-32 для КПВТ і з кулею зі сталевим сердечником для ПКТ.

Спорядити боєприпаси в комплектності:

- одна стрічка з 5 патронами і три-чотири стрічки по 10 патр. для КПВТ;
- одна стрічка з 5 патронами і три-чотири стрічки по 10 патр. для ПКТ.

Виконати всі роботи вказані в п. 1-4.

Встановити мішень на відстані 100 м.

Навести кулемет мимо (вище) мішені і зробити чергу п'ять осадочних пострілів з КПВТ.

Зарядити кулемети стрічками по 10 патронів.

Встановити горизонтальний штрих в полі зору прицілу на нульову відмітку шкал дальностей.

Навести перехрестя прицілу у центр відмітки «П» на мішені і плавно загальмувати.

Провести неперервним вогнем чергу в 10 пострілів з КПВТ.

Визначити СТП 1 черги.

Для того, щоб визначити купчастість бою I черги необхідно провести коло $R=350$ мм з центром в СТП; в межах цього кола повинно бути не менш 8 пробоїн, т.е. купчастість повинна бути 80 %.

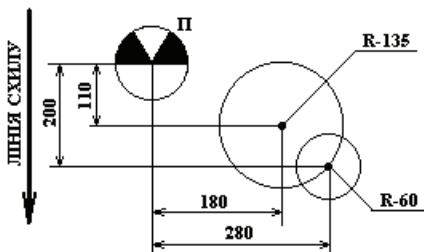
При додатних результатах продовжити роботи:

Зарядити КПВТ другою стрічкою з 10 патронами і повторити стрільбу.

Визначити СТП II черги.

Зарядити кулемет КПВТ третьою стрічкою в 10 патронів і повторити стрільбу.

Визначити СТП III черги.

Визначити СТП трьох черг – дійсну СТП.

Влучність КПВТ враховується задовільною, якщо СТП дійсна знаходиться в межах кола $R=135$ мм.

Якщо СТП дійсна знаходиться за межами цього кола або на

його межі, виконати коректування вивірки прицілу використовуючи механізми рухомої сітки.

Після отримання додатних результатів перевірки влучності і купчастості бою КПВТ провести перевірку бою ПКТ для чого:

Навести кулемет мимо (вище) мішені і зробити чергу п'ять осадочних пострілів.

Навести перехрестя 1ПЗ-2 з центром відмітки «П» на пристрілочній мішені.

Зробити безперервним вогнем чергу з 10 патронів і визначити СТП першої черги.

Визначити купчастість бою 1 черги – R-180 мм з центром в СТП цього кола повинно бути не менш 8 пробоїн. Якщо розсіювання вище норми, оглянути кулемет, перевірити кріплення на постелі, після чого продовжити стрільбу.

Зробити другу чергу і визначити СТП другої черги.

Зробити третю чергу і визначити СТП третьої черги.

Визначити СТП трьох черг – СТП-дійсну.

Влучність бою ПКТ враховується задовільною, якщо СТП дійсна знаходиться в межах кола R = 60 мм.

Якщо СТП-дійсна знаходиться за межами кола R=60 мм необхідно виконати коректування положення ПКТ для чого:

Визначити фактичні величини (в мм) відхилення СТП-дійсної від центру відмітки ПКТ на мішені як по вертикалі так і по горизонталі.

Відкласти з обратними знаками точку наведення ПКТ після чого встановити тимчасову точку наведення ПКТ, після чого встановити ТХП-7,62.

Вивірочною втулкою навести ТХП у тимчасову точку наведення і затягнути.

Повторити роботи по перевірці влучності бою ПКТ по перевірочній мішені.

Після отримання додатних результатів зашплінтувати втулки. Якщо при перевірці влучності і купчастості бою виконувалися роботи по коректуванню положення прицілу і ПКТ відносно КПВТ, обов'язково скласти нову КВМ.

Порядок складання контрольної мішені на БТР-80

Основна умова складання контрольної-вивірочної мішені – точне перенесення на неї оптичної лінії візування + прицілу і ліній каналів стволів КПВТ і ПКТ одразу ж після приведення до нормального бою.

- аркуш паперу 1,0х1,0 м нанести лінію схилу і хрест з відміткою «КПВТ»;
- встановити кулемети в горизонтальне положення і загальмувати їх;
- встановити горизонтальний штрих на «0» дальності;
- на відстані 20 м встановити контрольно-вивірочну мішень так, щоб лілія схилу була паралельна вертикальному штриху прицілу;
- зняти полум'ягасник з ПКТ (ліва різьба);
- вставити ТХП-14,5 і ТХП-7,62 мм в стволи, щоб вертикальні штрихи були паралельні лінії схилу КВМ;
- розгальмувати гальма погону і підйомного механізму;
- спостерігаючи в ТХП-14,5 мм встановити ствол КПВТ так, щоб перехрестя ТХП-14,5 співпало з + «КПВТ» на мішені;
- плавно загальмувати гальма погону і підйомного механізму;
- візуючи через ТХП-7,62 за допомогою ручної указки нанести положення осі прицілу по трьох замірах;
- за допомогою трафарету нанести коло 1ПЗ-2 і перехрестя ПКТ на мішень;
- заміряти з точністю до 1 мм фактичне значення величини координат а, б, в, г;
- внести нові значення координат в схему КВМ, що вклеєна до формуляру машини.

ОБСЛУГОВУВАННЯ СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА ОЗБРОЄННЯ БОЙОВИХ МАШИН

Для чищення і змащування автомата (кулемета) застосовуються: рідке збройне мастило – для чищення автомата (кулемета) і змащування його частин і механізмів при температурі повітря від + 5°С до – 50С;

- **збройне мастило** – для змащування каналу ствола, частин і механізмів автомата (кулемета) після їх чищення; це мастило застосовується при температурі повітря вище +5°С;
- **розчин РЧС** (розчин чищення стволів) – для чищення каналів стволів та інших частин автомата (кулемета), на які діють порохові гази.

ПРИМІТКА: Розчин РЧС готується у підрозділі у кількості, яка необхідна для чищення зброї протягом однієї доби. Склад розчину: питна вода – 1 л; вуглекислий амоній – 200 г; двохромовоокислий калій (хромпik) – 3-5 гр. Невелику кількість розчину РЧС дозволяється зберігати не більше 7 діб в скляних посудинах, закупорених пробками, в темному місці і подальше від нагрівальних приладів. У металеві мастильніці розчин РЧС наливати **заборонено**:

- **ганчір'я або папір KB-22** – для обтирання, чищення і змащування автомата (кулемета);
- **пакля** (коротке льоноволокно), очищена від кострики, лише для чищення каналу ствола.

Для зручності чищення пазів, вирізів і отворів можна застосовувати дерев'яні палички.

Категорично забороняється використовувати для чищення автомата (кулемета) абразивні матеріали (наждачний папір, пісок тощо)

ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА

Демаскуючі ознаки мінування доріг і стежок:

- викиди землі, сліди земляних робіт на дорозі, узбіччі, в кюветі;
- порушення цілісності твердого дорожнього покриття (асфальту, бетону);
- камені і предмети на проїжджій частині, об'їжджаючи які доведеться виїжджати на узбіччя;
- кинутий шанцевий інструмент;
- забуті ящики, закупорювання, обгортковий папір, поліетилен, шматки ізоляційної стрічки;
- осідання ґрунту, зів'ялий дерен, який має правильну форму;
- дроти, що йдуть у бік від дороги;
- сліди трамбування землі;
- чіткий слід протектора колеса в одному місці.

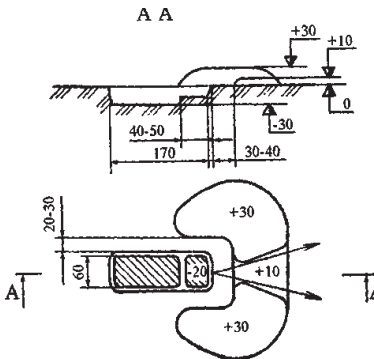
ОБЛАДНАННЯ ПОЗИЦІЇ ВІДДІЛЕННЯ

Фортифікаційне обладнання позиції відділення здійснюється з метою ефективного застосування штатної стрілецької зброї і озброєння БМП (БТР), а також для захисту особового складу, озброєння і військової техніки від усіх засобів поразки противника. Воно здійснюється особовим складом відділення із застосуванням шанцевого інструменту, зарядів вибухових речовин, засобів механізації, місцевих матеріалів і конструкцій промислового виготовлення, а також з урахуванням захисних і маскуючих властивостей місцевості.

Обладнання позиції відділення починається з відривання одиначних окопів, які обладнуються протиуламковими козирками і з'єднуються траншеєю в окоп на відділення. Одночасно відривається окоп для БМП (БТР) на основній позиції. В подальшому в окопі на відділення влаштовуються бліндаж (перекрита щілина) і відхоже місце, відривається окоп для БМП (БТР) на запасній позиції, а в окопі для БМП (БТР) на основній позиції влаштовується перекрита щілина.

Окоп на відділення і окоп для БМП (БТР) на основній позиції з'єднуються ходом сполучення.

Одиначний окоп для автоматника (кулеметника) влаштовується спочатку для стрільби з положення «лежачи», потім його заглиблюють для стрільби з положень «з коліна» і «стоячи». Послідовність відривки окопу залежить від умов переходу до оборони.

Окоп для стрільби з автомата з положення «лежачи»

Об'єм вийнятого ґрунту 0,3 м³. На обладнання окопу піхотною лопатою необхідно 0,5 чол.-год.

У подальшому окоп заглиблюють для стрільби з положення «з коліна» до 60 см. і для стрільби з положення «стоячи» до 110 см. При викопуванні окопів ґрунт викидається вперед і убік, утворюючи бруствер, що захищає стрільця від фронтального і флангового автоматного і кулеметного вогню і від осколків. У боковій крутизні окопу обладнують нішу для боєприпасів. Під час відривання окопу слід проводити його маскування з використанням місцевих матеріалів і табельних засобів.

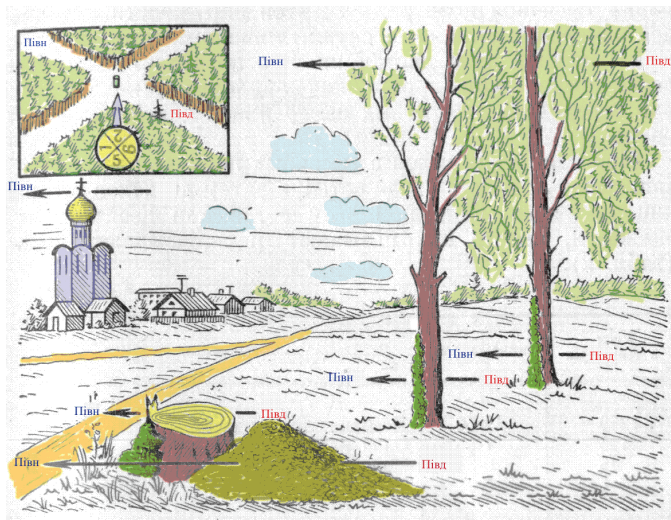
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

ОРІЄНТУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ КАРТИ, КОМПАСУ, МІСЦЕВИХ ПРЕДМЕТІВ

Для визначення сторін світу за допомогою компасу треба тримати компас горизонтально і, відпустивши гальмо стрілки, повернути його так, щоб північний кінець магнітної стрілки збігся з нульовим розподілом шкали. При такому положенні компаса букви (Пн. Пд. Сх. Зх.) на шкалі будуть відповідно звернені на північ, південь, схід і захід.

1. Багато ознак обумовлено розташуванням місцевих предметів по відношенню до Сонця:
 - мох і лишайники на корі дерев, на великому камінні, скелях, старих дерев'яних будівлях зосереджені переважно на північній стороні. Якщо мох росте по всьому стовбуру дерева, то на північній стороні його більше, особливо біля кореня;
 - кора дерев з північної сторони як правило грубіша і темніша, ніж з південної, особливо добре це помітно на березі.
2. Мурашники розташовуються з південної сторони дерев, пеньків та кущів, крім того південний скат більш пологий, а північний крутий.
3. У окремо стоячих дерев крони густіше з південної сторони.
4. Весною на північних околицях лісових полян трава більш густа, ніж на південних; біля окремих дерев, стовпів, великого каміння трава росте густіше з південної сторони.
5. У великих лісових масивах просіки прорубують звичайно по лініях північ – південь та захід – схід, нумерація кварталів лісних масивів іде з заходу на схід та в подальшому на південь.
6. Верхній кінець нижньої перекладини хреста церкви звернутий на північ.
7. Річні кільця на свіжих пенях розташовані густіше з північної сторони.
8. У жарку пору року на стовбурах хвойних дерев більше смоли виділяється з південної сторони;

9. Сніг швидше тоне на південних схилах, у результаті відтаювання на снігу утворюються щербини – шпильки, у напрямку на південь.

ПІДГОТОВКА ЗІ ЗВ'ЯЗКУ

ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ЗАСОБАМИ ЗВ'ЯЗКУ

Для ведення стійкого і прихованого радіозв'язку на радіостанціях повинні бути радіодані, що включають частоти й позивні. Радіодані записуються на пластинку, прикріплену на радіостанції. У кожній радіомережі станція старшого командира є головною. Радист головної радіостанції зобов'язаний стежити за дотриманням у мережі встановленого режиму й порядку роботи, дисципліни зв'язку. Вимоги радиста головної станції виконуються беззаперечно. Правила встановлення та ведення переговорів засобами радіозв'язку регламентовані чинною Наставною з радіозв'язку в Збройних Силах України.

По радіо **забороняється** відкрито передавати відомості, що містять військову таємницю, а також військові звання, прізвища посадових осіб, номери військових частин і пунктів їх дислокації, час чергових сеансів радіозв'язку.

Встановлення телефонного радіозв'язку полягає у впізнаванні радіостанцій і підготовці між ними телефонного радіоканалу з якістю, що забезпечує передачу (прийом) інформації з необхідною вірогідністю. Встановлення телефонного радіозв'язку й передача радіограм організовується застосуванням радіотелефонних позивних. Зв'язок встановлює радист головної станції. Зв'язок вважається встановленим, якщо отримано відповідь на виклик.

Приклад. Виклик: «Дніпро-02, я – Десна-01, прийом». Відповідь: «Я – Дніпро-02, прийом».

Передача радіограм ведеться зі швидкістю, яка забезпечує можливість запису на приймаючій радіостанції. Особлива увага при цьому приділяється чіткій, ясній і неквапливій передачі букв, слів, цифр, виділенню закінчень слів (груп). Слова, які важко вимовляються і службові знаки передаються по буквах. Кожна буква передається словом, прийнятим для позначення букв алфавіту. Наприклад, слово «рубіж» передається так: Роман, Уляна, Борис, Іван, Женя.

Для настройки радіостанції передаються цифри від одиниці до десяти. Наприклад: один, два, три, ..., десять. Передача у зворотній послідовності забороняється.

Передача радіограми здійснюється в такій послідовності (варіант): Пропозиція: «Дніпро-02, я – Десна-01, прийміть радіограму, прийом».

Згода: «Десна-01, я – Дніпро-02, готовий, прийом».

Передача радіограми: «Я – Десна-01, сто п'ятнадцять, десять, дев'яносто, десять, п'ятнадцять, сто п'ятнадцять, розділ, вісімсот дев'яносто один, закодована адреса, розділ, прийом».

Передача квитанції: «Десна-01, я – Дніпро-02, прийняв сто п'ятнадцять, прийом».

Сигнали передаються без попереднього виклику кореспондента та одержання згоди на прийом у такому порядку:

- циркулярний позивний (під час передачі сигналу всім кореспондентам мережі), лінійний або індивідуальний позивний (під час передачі сигналу одному кореспондентові) – два рази;
- слово «я» і позивний своєї радіостанції – один раз;
- сигнал – два рази;
- слово «я» і позивний своєї радіостанції – один раз;
- кінець передачі – слово «прийом» – один раз;
- підтвердження в прийомі шляхом підтвердження сигналу – один раз.

Приклад. «Дніпро-02, Дніпро-02, я – Десна-01, 7418 Рубіж 421, 7418 Рубіж 421, я – Десна-01, прийом».

Квитанція на прийнятий сигнал дається негайно шляхом повторення кожного сигналу один раз.

У разі встановлення якісного зв'язку позивні радіостанції можуть передаватися один раз.

Команди телефонним радіоканалом передаються без попереднього виклику та одержання згоди на прийом.

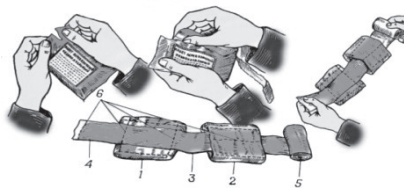
Приклад. «Дніпро-02, я – Десна-01, орієнтир, один, протитанкова гармата, знищити, прийом».

На прийняту команду негайно дається зворотна перевірка з точним повторенням команди або підтвердженням прийому команди словом «зрозумів».

Приклад. «Десна-01, я – Дніпро-02, зрозумів, прийом».

ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА

Індивідуальний перев'язочний пакет призначений для накладення первинної пов'язки на рану і для її захисту від забруднення мікробами. Він складається з двох стерильних ватно-марлевих подушечок та бинта. Одна з подушечок закріплена на кінці бинта, друга – рухома, завдяки чому є змога закрити обидві сторони рани. Подушечка та бинт обгорнуті паперовою оболонкою, в якій є безпечна булавка. Поверх паперової оболонки є резинова оболонка, яка забезпечує стерильність пакету. Для відкриття пакету резинову оболонку розривають за надрізом та вколюють булавку в обмундирування в зручному місці, щоб не загубити. Потім звільняють бинт і подушечки від паперової оболонки.

3. *нерухома подушечка*
4. *рухома подушечка*
5. *бинт*
6. *кінець бинта*
7. *скатка бинта*
8. *кольорові нитки*

Використання індивідуального перев'язочного пакету

Щоб не порушити стерильність подушечок, однією рукою взяти за кінець бинту, де прикріплена подушечка, а другою – за бинт і розвести в сторони руки. На одній з сторін подушечок є кольорова стрічка. За ці сторони і треба взяти подушечки, при необхідності і розвести їх на потрібну відстань, приложити до рани та скріпити бинтом. Кінець бинта закріпити булавкою.

Джгут Combat Application Tourniquet (CAT) – вискоєфективний джгут нового покоління. Він дозволяє швидко зупинити загрозливі життю кровотечі. Успішно застосовується однією рукою. Спроекований для застосування в будь-яких погодних умовах.

Джгут Combat Application Tourniquet (CAT)

CAT складається з невеликої пластикової платформи, до якої приєднані пластиковий оборотний стрижень, зачепи для фіксації стержня і широка пов'язка з липучкою, всередині якої по всій довжині проходить більш вузька стропа, пропущена крізь поворотний стрижень. На одному кінці CAT розташована платформа з зачепами, поворотним стрижнем і пластиковою пряжкою, через яку пропускається вільний кінець джгута, позначений червоним кольором.

«Липучка» відрізняється від традиційної тим, що по всій довжині джгута в липучці містяться як «гачечки», так і «петельки». Це дозволяє джгуту надійно триматися, незалежно від сторони і вибраного діаметру.

Максимальна фіксація досягається не тільки за рахунок «липучки», але і за допомогою пряжки-двохщелівки, через яку пропускається вільний кінець джгута. Залежно від обраної конфігурації це може бути як фіксація з самоблокуванням так і без.

Незважаючи на відносну складність конструкції, принцип роботи джгута досить простий, і нагадує традиційну закрутку, застосовувану при кровотечах. Після регулювання джгута за об'ємом і

його блокування (за допомогою пряжки-двохщелівки і пов'язки) в дію вводиться внутрішня стропа, діаметр якої зменшується при обертанні оборотного стрижня. Після того, як стягування внутрішньої стропи зупиняє кровотечу, оборотний стрижень фіксується за допомогою зачепа. Зачепа додатково оснащені великим відрізом липучки білого кольору з позначкою «TIME», на якому можна залишити позначку про час накладення джгута. Крім зачепів, оборотний стрижень можна зафіксувати залишком довжини самого джгута.

Така конструкція має декілька переваг в порівнянні з традиційним гумовим джгутом:

- можливо самостійне застосування пристрою навіть з використанням однієї руки, що вельми проблематично при використанні традиційного гумового джгута;
- гума чутлива до холоду, в той час як матеріали CAT допускають його ефективне застосування навіть при низьких температурах;
- пряжка-двохщелівка надійно блокує обсяг джгута навіть якщо липучка пошкоджена або забита піском, снігом і т.д.;
- Combat Application Tourniquet можна накладати без підстильної матерії, тому пов'язка виконує її роль;
- при використанні гумових джгутів під них рекомендують вставляти папірці з мітками про час їх накладення. Такий метод не дуже надійний, тому папір легко мокне, рветься, брудниться і т.д. Місце під тимчасову позначку передбачено в CAT з самого початку.

Видання здійснено за участі та підтримки

ДК «Укроборонпром»,
ДП «Житомирський бронетанковий завод»,
інформаційно-консалтингової компанії «Defense Express»,
студії дизайну «Dream Art»
та Групи компаній «Адеф»

